

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Ustavování zastupitelských sborů – vliv metod přepočtů
hlasů na mandáty na složení Poslanecké sněmovny České
republiky**

David Likler

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

David Likler

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Ustavování zastupitelských sborů – vliv metod přepočtů hlasů na mandáty na složení Poslanecké sněmovny České republiky.

Název anglicky

Establishment of assemblies – the influence of methods of recalculation of votes on mandates on the composition of the Chamber of Deputies of the Czech Republic.

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zodpovědět výzkumné otázky, týkající se voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2021.

Výzkumné otázky, podle nadefinovaných volebních situací, mají za cíl zjistit odlišnosti mezi vybranými metodami, přičemž je kladen důraz na možnost dosažení absolutní nebo ústavní většiny jednotlivých politických subjektů a na změny v rozložení politických sil v Poslanecké sněmovně. Dalším cílem je na základě porovnání výsledků 8 vybraných metod podle 4 nadefinovaných volebních situací ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021 mezi sebou vybrané metody srovnat podle několika kritérií, jako jsou proporčnost, míra nadreprezentace a podreprezentace politických subjektů nebo u metod vycházejících z volební kvóty schopnost rozdělení nejvyššího počtu mandátů v prvním skrutiniu. Dílčím cílem práce bude i dokázat důležitost každého odevzdaného hlasu ve volbách.

Metodika

Teoretická východiska bakalářské práce budou čerpána z literárních zdrojů a zákonů. V teoretické části budou zpracovány relevantní informace o Poslanecké sněmovně a volbách do ní. Dále dojde k teoretickému srovnání vybraných metod a k vysvětlení, jak metody přerozdělují mandáty. Pro vlastní část bakalářské práce byly v úvodu určeny 4 hlavní výzkumné otázky, týkající se odlišností ve složení Poslanecké sněmovny v závislosti na 4 volebních situacích, které byly nadefinovány právě podle výzkumných otázek. Podle těchto 4 volebních situací, za pomoci 8 vybraných metod pro přepočet hlasů na mandáty, budou v excelovém souboru přepočítány oficiální výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021. Celkem se tedy v excelovém souboru objeví 32 výpočtů podle vybraných metod pro přepočet hlasů na mandáty pro zjištění odlišností ve složení dolní komory Parlamentu České republiky, které jednotlivé metody přinášejí. Oficiální výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021 budou čerpány z volebního serveru Českého statistického úřadu.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

Poslanecká sněmovna, mandát, metoda, volby, politický subjekt, skrutinium, nadreprezentace, podreprezentace.

Doporučené zdroje informací

ČMEJREK, J. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA HUMANITNÍCH VĚD. *Moderní společnost a problémy politiky : (kapitoly z politologie)*. Praha: ČZU PEF ve vydavatelství Credit, 2001. ISBN 80-213-0841-1.

KLÍMA, Michal. Kvalita demokracie v České republice a volební inženýrství. Praha: Radix, 2001, 179 s. ISBN 80-86031-29-2.

KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-01-0.

LEBEDA, Tomáš. Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence. Praha: Karolinum, 2009, 162 s. ISBN 978-80-246-1523-3.

TURNOVEC, František, Karel SOUKENÍK a Martina PECHOVÁ. Modelling and simulation of decision making processes in extending. Praha: CERGE-EI, 2001, 116 s. ISBN 80-86286-78-9.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ustavování zastupitelských sborů – vliv metod přepočtů hlasů na mandáty na složení Poslanecké sněmovny České republiky" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2022

Poděkování

Rád(a) bych touto cestou poděkoval(a) své vedoucí bakalářské práce Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, Ph.D. za odborné vedení, za užitečné rady a především za trpělivost při zpracování této práce. Také bych rád poděkoval Ing. Miladě Liklerové a Ing. Martinu Liklerovi za pomoc při korektuře textu.

Ustavování zastupitelských sborů – vliv metod přepočtů hlasů na mandáty na složení Poslanecké sněmovny České republiky

Abstrakt

Bakalářská práce je věnována problematice metod pro přepočet volebních hlasů na mandáty. Teoretická část je věnována Poslanecké sněmovně, volbám do Poslanecké sněmovny a jednotlivým metodám. Nejprve je v teoretické části vysvětleno, jakým mechanismem metody mandáty přerozdělují a dále je pak uveden vývoj užití metod ve volbách do Poslanecké sněmovny po roce 1989. Pro vlastní část práce byly určeny 4 hlavní výzkumné otázky a podle nich byly nadefinovány 4 volební situace. Podle 8 vybraných metod (4 metody vycházející z volební kvóty a 4 metody vycházející z volebního dělitele) jsou pak přepočítány všechny 4 volební situace v excelovém souboru. Výsledky dohromady 32 přepočtů (všechny 4 volební situace byly přepočítány podle 8 vybraných metod) jsou okomentovány a je podle nich odpovězeno na výzkumné otázky, dále pak umožňují srovnání metod podle několika kritérií (proporčnost, míra nadreprezentace a podreprezentace jednotlivých politických subjektů nebo u metod vycházejících z volební kvóty schopnost rozdělení nejvyššího počtu mandátů v 1. skrutiniu). V bakalářské práci dochází i na vysvětlení situace, proč nejsilnější politický subjekt nemusí vždy disponovat nejvyšším počtem přidělených mandátů. Na názorném příkladu je dokázána i důležitost každého odevzdaného hlasu.

Klíčová slova: volby, Poslanecká sněmovna, skrutinium, nadreprezentace, podreprezentace, metoda, mandát, politický subjekt

Establishment of assemblies – the influence of methods of recalculation of votes on mandates on the composition of the Chamber of Deputies of the Czech Republic

Abstract

The bachelor thesis is devoted to the issue of methods for converting electoral votes into mandates. The theoretical part is devoted to the Chamber of Deputies, elections to the Chamber of Deputies and individual methods. First, the theoretical part explains the mechanism by which the methods redistribute mandates, and then the development of the use of methods in elections to the Chamber of Deputies after 1989. For its own part, 4 main research questions were determined and 4 election situations were defined according to them. According to 8 selected methods (4 methods based on the electoral quota and 4 methods based on the electoral divisor), all 4 electoral situations in the Excel file are then recalculated. The results of a total of 32 recalculations (all 4 electoral situations were recalculated according to 8 selected methods) are commented and research questions are answered according to them, they also allow comparison of methods according to several criteria (proportionality, degree of over-representation or under-representation of individual political entities or the ability to distribute the highest number of seats in the 1st scrutiny). The bachelor's thesis also explains the situation why the strongest political entity does not always have the highest number of seats. The importance of each vote cast is also proved by an illustrative example.

Keywords: elections, Chamber of Deputies, scrutiny, over-representation, under-representation, method, mandate, political entity

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Metody vycházející z volební kvóty	14
3.1.1 Hareova metoda	14
3.1.2 Hagenbach-Bischoffova metoda.....	15
3.1.3 Imperialiho metoda	16
3.1.4 Zesílená Imperialiho metoda	16
3.2 Metody vycházející z volebního dělitele.....	17
3.2.1 d'Hondtova Metoda	17
3.2.2 Upravená d'Hondtova metoda.....	18
3.2.3 Metoda dělitele Imperialiho.....	19
3.2.4 Dánský dělitel	20
3.3 Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky	20
3.3.1 Poslanecká sněmovna.....	21
3.3.1.1 Většiny v Poslanecké sněmovně.....	21
3.3.1.2 Vedení a orgány v Poslanecké sněmovně	22
3.3.1.3 Momentální situace v Poslanecké sněmovně	23
3.3.2 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.....	24
3.3.3 Vývoj užití metod pro přepočty hlasů na mandáty od roku 1989.....	25
4 Vlastní práce	27
4.1 Výsledky voleb	27
4.1.1 Vítězný politický subjekt disponuje menším počtem mandátů než druhý v pořadí.....	28
4.2 Volební situace 1.....	30
4.2.1 Metody vycházející z volební kvóty	31
4.2.1.1 Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	31
4.2.1.2 Imperialiho zesílená metoda.....	32
4.2.1.3 Hareova metoda	32
4.2.1.4 Hagenbach-Bischoffova metoda.....	33
4.2.2 Metody vycházející z volebního dělitele.....	34
4.2.2.1 d'Hondtova metoda.....	34
4.2.2.2 Upravená d'Hondtova metoda.....	35
4.2.2.3 Metoda Imperialiho dělitele.....	35

4.2.2.4	Dánský dělitel	36
4.2.3	Průměrný počet potřebných hlasů k zisku jednoho mandátu.	37
4.3	Volební situace 2.....	41
4.4	Volební situace 3.....	45
4.5	Volební situace 4.....	50
5	Výsledky a diskuse.....	55
5.1	Výzkumné otázky.....	55
5.2	Nadrepräsentace a podrepräsentace politických subjektů.....	57
5.3	Rozdělení mandátů v prvním skrutiniu - metody vycházející z volební kvóty	62
5.4	Důležitost jednoho hlasu	63
6	Závěr	64
7	Seznam použitých zdrojů	66

Seznam tabulek

Tabulka 1	Vedení PSP ČR.....	23
Tabulka 2	Složení poslaneckých klubů	24
Tabulka 3	Výsledky voleb	27
Tabulka 4	Vítězné kraje hnutí ANO.....	29
Tabulka 5	Vítězné kraje koalice SPOLU.....	29
Tabulka 6	Volební situace 1, politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli	30
Tabulka 7	Volební situace 1, zisk mandátů ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021	30
Tabulka 8	Volební situace 1, složení Poslanecké sněmovny na základě procentuálního rozdělení mandátů.....	31
Tabulka 9	Volební situace 1, Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	31
Tabulka 10	Volební situace 1, Imperialiho metoda	32
Tabulka 11	Volební situace 1, Hareova metoda	33
Tabulka 12	Volební situace 1, Hagenbach-Bischoffova metoda.....	33
Tabulka 13	Volební situace 1, d'Hondtova metoda	34
Tabulka 14	Volební situace 1, upravená d'Hondtova metoda.....	35
Tabulka 15	Volební situace 1, metoda Imperialiho dělitele	36
Tabulka 16	Volební situace 1, Dánský dělitel	36
Tabulka 17	Volební situace 1, nadrepräsentace a podrepräsentace zvolených politických subjektů.....	38
Tabulka 18	Volební situace 1, součet odchylek od hodnoty 21 529	39
Tabulka 19	Volební situace 2, výsledky voleb	41
Tabulka 20	Volební situace 2, politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli	42
Tabulka 21	Volební situace 2, složení Poslanecké sněmovny na základě procentuálního rozdělení mandátů	42
Tabulka 22	Volební situace 2, zisky mandátů zvolených politických subjektů	43
Tabulka 23	Volební situace 3, výsledky voleb	45
Tabulka 24	Volební situace 3, politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli	46

Tabulka 25	Volební situace 3, složení Poslanecké sněmovny na základě procentuálního rozdělení mandátů	46
Tabulka 26	Volební situace 3, zisky mandátů zvolených politických subjektů	47
Tabulka 27	Volební situace 4, výsledky voleb	50
Tabulka 28	Volební situace 4, politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli	51
Tabulka 29	Volební situace 4, složení Poslanecké sněmovny na základě procentuálního rozdělení mandátů	51
Tabulka 30	Volební situace 4, zisky mandátů zvolených politických subjektů	52
Tabulka 31	Nadrepräsentace a podrepräsentace velkých, středních a malých politických subjektů, Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	57
Tabulka 32	Nadrepräsentace a podrepräsentace velkých, středních a malých politických subjektů, Zesílená Imperialiho metoda	58
Tabulka 33	Nadrepräsentace a podrepräsentace velkých, středních a malých politických subjektů, Hareova metoda	58
Tabulka 34	Nadrepräsentace a podrepräsentace velkých, středních a malých politických subjektů, Hagenbach-Bischoffova metoda	58
Tabulka 35	Nadrepräsentace a podrepräsentace velkých, středních a malých politických subjektů, d' Hondtova metoda	58
Tabulka 36	Nadrepräsentace a podrepräsentace velkých, středních a malých politických subjektů, upravená d' Hondtova metoda	59
Tabulka 37	Nadrepräsentace a podrepräsentace velkých, středních a malých politických subjektů, metoda Imperialiho dělitele	59
Tabulka 38	Nadrepräsentace a podrepräsentace velkých, středních a malých politických subjektů, Dánský dělitel	59
Tabulka 39	Nadrepräsentace velkých politických subjektů	60
Tabulka 40	Podrepräsentace malých politických subjektů	60
Tabulka 41	Počet rozdělených mandátů ve skrutiniích podle metod vycházejících z volební kvóty	62
Tabulka 42	Výsledky voleb v Ústeckém kraji	63
Tabulka 43	Přerozdělení mandátů v Ústeckém kraji, metoda Imperialiho dělitele	63

Seznam použitých zkratk

ANO	ANO 2011
C	celkem (použito v tabulce 41)
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
ODS	Občanská demokratická strana
PIRÁTI	Česká pirátská strana
PIRSTAN	PIRÁTI a STAROSTOVÉ
SPD	Svoboda a přímá demokracie
SPOLU	SPOLU – ODS, KDU – ČSL, TOP 09
STAN	Starostové a nezávislí
TOP 09	TOP 09

1 Úvod

Bakalářská práce je zaměřena na změny ve složení Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na základě změn metod pro přepočítání volebních hlasů na mandáty. Pro práci byly vybrány volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2021, jako poslední konané volby na území České republiky. Téma práce je relevantní již od založení České republiky, od té doby dodnes prošel volební zákon několika změnami a užití metod se několikrát měnilo. Aktuálnost práce spočívá v nedávné změně ve volebním zákonu a přijetí změny metody pro přepočítání hlasů na mandáty ve volbách do Poslanecké sněmovny. Metody jsou rozděleny do 2 skupin, metody vycházející z volební kvóty a metody vycházející z volebního dělitele. Každá metoda přináší určité změny v přerozdělení mandátů. Některé metody přidělují vyšší počet mandátů velkým politickým subjektům a některé naopak malým politickým subjektům. Velikost politického subjektu je myšlena ziskem hlasů ve volbách, čím vyšší zisk hlasů, tím větší politický subjekt (Lebeda, 2006). Po nastudování literatury bylo, pro porovnání účinků metod ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, do bakalářské práce vybráno 8 metod (4 vycházející z volební kvóty a 4 vycházející z volebního dělitele).

V teoretické části práce je vysvětleno, jak vybrané metody matematicky pracují a jakým způsobem rozdělují mandáty. Dále je teoretická část věnována dolní komoře Parlamentu České republiky, volbám do ní a vývoji užití metod po roce 1989 ve volbách do Poslanecké sněmovny.

Ve vlastní části bakalářské práce jsou uvedeny a okomentovány výsledky 32 přepočtů, podle 8 vybraných metod v každé ze 4 volebních situací. Podle těchto výsledků jsou jednotlivé metody srovnány podle několika kritérií (proporčnost, míra nadreprezentace a podreprezentace politických subjektů nebo u metod vycházejících z volební kvóty schopnost rozdělení nejvyššího počtu mandátů v prvním skrutiniu). Ve vlastní části bakalářské práce dochází i k vysvětlení situace, proč vítězný politický subjekt nedisponuje nejvyšším počtem mandátů a na názorném příkladu je i vysvětlena důležitost každého odevzdaného hlasu.

2 Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je zodpovědět na 4 výzkumné otázky, týkající se voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2021.

1. Umožní některá z vybraných metod dosažení absolutní většiny (101+ mandátů) v Poslanecké sněmovně pro opozici (ANO a SPD)?
2. Mohly by, podle alespoň jedné z vybraných metod, opoziční politické subjekty ANO a SPD pomýšlet na složení většinové vlády (101+ mandátů) v případě jejich společně kandidatury v předvolební koalici?
3. Dosáhly by, podle alespoň jedné z vybraných metod, koalice SPOLU a koalice PIRSTAN ústavní většiny (120+ mandátů), pokud by kandidovali v jedné, spolené, velké předvolební koalici?
4. Umožnilo by snížení uzavírací klauzule na 4% dosažení absolutní většiny (101+ mandátů) pro koalice SPOLU a PIRSTAN podle alespoň jedné z vybraných metod?

Pro dosažení odpovědí na tyto výzkumné musely být nadefinovány 4 volební situace, každá z nich má za úkol odpovědět na jednu výzkumnou otázku.

1. Volební situace 1 - tato situace přímo kopíruje výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021 a má za úkol odpovědět na první výzkumnou otázku.
2. Volební situace 2 - tato situace předpokládá společnou předvolební kandidaturu hnutí ANO a strany SPD v koalici a má za úkol odpovědět na druhou výzkumnou otázku.
3. Volební situace 3 - tato situace předpokládá společnou předvolební kandidaturu obou parlamentních koalic SPOLU a PIRSTAN, v jedné, velké předvolební koalici a má za úkol odpovědět na třetí výzkumnou otázku.
4. Volební situace 4 - tato situace předpokládá snížení uzavírací klauzule pro vstup do Poslanecké sněmovny na 4 % a umožňuje tak vstup do Poslanecké sněmovny hnutí PŘÍSAHA a straně ČSSD. Volební situace 4 má za úkol odpovědět na čtvrtou výzkumnou otázku.

Dalším cílem je na základě porovnání výsledků 8 vybraných metod podle 4 nadefinovaných volebních situací ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021 mezi sebou vybrané metody srovnat podle několika kritérií, jako jsou proporčnost, míra nadreprezentace a podreprezentace politických subjektů nebo u metod vycházejících z volební kvóty

schopnost rozdělení nejvyššího počtu mandátů v prvním skrutiniu. Dílčím cílem práce bude i dokázat důležitost každého odevzdaného hlasu ve volbách.

Teoretická východiska bakalářské práce budou čerpána z literárních zdrojů a zákonů. V teoretické části budou zpracovány relevantní informace o Poslanecké sněmovně a volbách do ní. Dále dojde k teoretickému srovnání vybraných metod a k vysvětlení, jak metody přerozdělují mandáty. Pro vlastní část bakalářské práce byly určeny 4 výzkumné otázky, týkající se odlišností ve složení Poslanecké sněmovny v závislosti na čtyřech volebních situacích, které byly nadefinovány právě podle výzkumných otázek. Každá nadefinovaná volební situace je v excelovém souboru přepočítána podle 8 vybraných metod (4 metody vycházející z volební kvóty a 4 metody vycházející z volebního dělitele). Celkem se v excelovém souboru objeví 32 výpočtů podle vybraných metod pro přepočet hlasů na mandáty, pro zjištění odlišností ve složení dolní komory Parlamentu České republiky, které jednotlivé metody přináší. Oficiální výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021 budou čerpány z volebního serveru Českého statistického úřadu. Ve vlastní části práce bude také vysvětleno, jak došlo k situaci, že nejsilnější politický subjekt ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021 nemá v dolní komoře Parlamentu České republiky největší počet křesel. Ve vlastní části dojde i k vysvětlení, na názorném příkladu z voleb do Poslanecké sněmovny 2021 v Ústeckém kraji, důležitosti každého hlasu.

3 Teoretická východiska

3.1 Metody vycházející z volební kvóty

První skupinou metod pro přepočítání hlasů na mandáty jsou metody vycházející z volební kvóty. Metody vycházející z volební kvóty jsou výhodnější pro menší politické subjekty než metody vycházející z volebního dělitele (Čmejrek a kol., 2016). Také platí, že metody vycházející z volební kvóty obvykle nerozdělí všechny mandáty v prvním skrutiniu (Lebeda, 2006).

Postup u metod vycházejících z volební kvóty je u všech metod velmi podobný s mírnými úpravami vzorců pro různé metody. Nejprve je spočtena volební kvóta (kvóta se pak nazývá podle názvu metody, např. Hareova kvóta) vydělením zisku všech platných hlasů všech politických subjektů (které splnily uzavírací klauzuli a dostaly se do volené instituce) počtem rozdělovaných mandátů v daném volebním okrsku (jmenovatel tohoto vzorce se mění napříč různými metodami). Následně jsou vyděleny jednotlivé zisky politických subjektů právě získanou volební kvótou, tím je dosažen počet přidělených mandátů pro politický subjekt v prvním skrutiniu, jedná se ale ovšem pouze o celá čísla-například 3,9 se nezaokrouhluje nahoru na 4 mandáty, ale politickému subjektu jsou přiděleny 3 mandáty (Krejčí, 2006). Zbylé mandáty jsou přesunuty do dalších skrutinií.

3.1.1 Hareova metoda

Hareova metoda je základní přepočítávací metodou, vycházející z volební kvóty. Může být také označována jako prostá kvóta (Taagepera a Shugart, 1989) nebo jako přirozená kvóta (Gallagher a Mitchell, 2005). Byla vymyšlena v roce 1859 ve Velké Británii Thomasem Harem a v Dánsku Carlem Andraem (Krejčí, 2006). Podle některé americké literatury však tuto metodu již v roce 1791 definoval Alexander Hamilton (Krejčí, 2006). Hareova kvóta je vypočítána jako celkový počet hlasů, děleno počtem rozdělovaných mandátů v daném volebním okrsku. Dále je každý volební výsledek všech politických subjektů vydělen Hareovo kvótou, tento matematický krok určí počty mandátů pro všechny politické subjekty. V prvním skrutiniu se většinou nepovede rozdělit velké množství mandátů (Klíma, 2001). Hareova metoda bývá označována jako vysoce proporční metoda (Kysela, 2001). V minulosti byla tato metoda s mírnou modifikací využívána v sousedním Německu, ve volbách do Bundestagu, pod názvem Hare-Niemeyerova (Lebeda, 2009).

Na názorném příkladu je vysvětlen princip, jak metoda přerozděluje mandáty:

Počet rozdělovaných mandátů: 20

Počet odevzdaných hlasů: 2000

Volební kvóta: 100 (2000/20)

V tomto volebním okrsku se rozděluje 20 mandátů. Volební (Hareova) kvóta je získána vydělením počtu všech odevzdaných hlasů počtem mandátů.

Strana A: počet hlasů: 750, získané mandáty: 7 (750/100)

Strana B: počet hlasů: 620, získané mandáty: 6 (620/100)

Strana C: počet hlasů: 510, získané mandáty: 5 (510/100)

Strana D: počet hlasů: 120, získané mandáty: 1 (120/100)

Celkem bylo rozděleno 19 mandátů.

3.1.2 Hagenbach-Bischoffova metoda

Hagenbach-Bischoffova metoda vychází ze základní Hareovy metody a navrhl ji švýcarský profesor medicíny a politik Eduard Hagenbach-Bischoff (Krejčí, 2006). Úprava spočívá v pozměnění vzorce pro výpočet Hagenbach-Bischoffovy kvóty, kdy je celkový součet hlasů všech politických subjektů vydělen počtem rozdělovaných mandátů zvětšeným o 1. Tato úprava snižuje hodnotu volební kvóty a umožní rozdělení většího počtu mandátů v 1. skrutiniu. Podle Michala Klímy se jedná o metodu, která spíše nahrává větším politickým subjektům (2001). Hagenbach-Bischoffova metoda se používala v komunálních volbách a také ve druhém skrutiniu voleb do Národního shromáždění v období 1. republiky (Krejčí, 2006).

Na názorném příkladu je vysvětlen princip, jak metoda přerozděluje mandáty:

Počet rozdělovaných mandátů: 20

Počet odevzdaných hlasů: 2100

Volební kvóta: 100 (2100/21)

V tomto volebním okrsku se rozděluje 20 mandátů. Volební (Hagenbach-Bischoffova) kvóta je získána vydělením počtu všech odevzdaných hlasů počtem mandátů, zvětšeným o 1.

Strana A: počet hlasů: 770, získané mandáty: 7 (770/100)

Strana B: počet hlasů: 540, získané mandáty: 5 (540/100)

Strana C: počet hlasů: 500, získané mandáty: 5 (500/100)

Strana D: počet hlasů: 290, získané mandáty: 2 (290/100)

Celkem bylo rozděleno 19 mandátů.

3.1.3 Imperialiho metoda

Další lehce upravenou Hareovou metodou je Imperialiho metoda. Rozdíl je ve vzorci pro výpočet volební kvóty. Celkový počet platných hlasů je vydělen počtem přidělovaných mandátů ve volebním okrsku zvětšeným o 2. Imperialiho metoda bývá označována jako jedna z nejméně proporčních metod (Kysela, 2001). Imperialiho metoda je vhodná pro větší politické subjekty a více se blíží metodě d'Hondtově (metoda vycházející z volebního dělitele) než k metodě Hareově (Lebeda, 2006).

Na názorném příkladu je vysvětlen princip, jak metoda přerozděluje mandáty:

Počet rozdělovaných mandátů: 20

Počet odevzdaných hlasů: 2200

Volební kvóta: 100 (2200/20)

V tomto volebním okrsku se rozděluje 20 mandátů. Volební (Imperialiho) kvóta je získána vydělením počtu všech odevzdaných hlasů počtem mandátů, zvětšeným o 2.

Strana A: počet hlasů: 960, získané mandáty: 9 (960/100)

Strana B: počet hlasů: 540, získané mandáty: 5 (540/100)

Strana C: počet hlasů: 480, získané mandáty: 4 (480/100)

Strana D: počet hlasů: 220, získané mandáty: 2 (220/100)

Celkem bylo rozděleno 20 mandátů.

3.1.4 Zesílená Imperialiho metoda

Dále existuje ještě upravená, tzv. zesílená Imperialiho kvótová metoda s rozdílem, že při výpočtu volební kvóty je ve jmenovateli počet přidělovaných mandátů v daném okrsku zvýšen o 3. Tento fakt opět snižuje proporčnost, ale také zvyšuje počet rozdělených mandátů v 1. skrutiniu (Kysela, 2001). Tato metoda je nejvhodnější pro případy, kdy neexistuje uzavírací klauzule pro vstup volební strany či hnutí do instituce (Lebeda, 2006).

Na názorném příkladu je vysvětlen princip, jak metoda přerozděluje mandáty:

Počet rozdělovaných mandátů: 20

Počet odevzdaných hlasů: 2300

Volební kvóta: 100 (2300/23)

V tomto volebním okrsku se rozděluje 20 mandátů. Volební (Imperialiho zesílená) kvóta je získána vydělením počtu všech odevzdaných hlasů počtem mandátů, zvětšeným o 3.

Strana A: počet hlasů: 990, získané mandáty: 9 (990/100)

Strana B: počet hlasů: 890, získané mandáty: 8 (890/100)

Strana C: počet hlasů: 280, získané mandáty: 2 (280/100)

Strana D: počet hlasů: 140, získané mandáty: 1 (140/100)

Celkem bylo rozděleno 20 mandátů.

3.2 Metody vycházející z volebního dělitele

Druhou skupinou metod pro přepočítání hlasů na mandáty jsou metody vycházející z volebního dělitele. Většina metod vycházejících z volebního dělitele vysoce nadreprezentuje větší politické strany a menší výrazně podreprezentuje. V prvním skrutiniu se zpravidla rozdělí všechny mandáty (Krejčí, 2006).

Postup u těchto metod vždy vychází z určené řady dělitelů (počet dělitelů v řadě je vždy roven počtu rozdělovaných mandátů v daném volebním okrsku), kterými se postupně dělí výsledné počty hlasů každého politického subjektu (který splnil uzavírací klauzuli a dostal se do volené instituce). Po vydělení výsledků všech politických subjektů řadou dělitelů se všechna čísla sestupně seřadí a následně se rozdělí postupně všechny mandáty, které jsou v daném volebním okrsku k dispozici (Lebeda, 2006).

3.2.1 d'Hondtova Metoda

Metodu vymyslel belgický profesor občanského práva Victor d'Hondt, který razil teorii, že žádný politický subjekt nemůže získat mandát, dokud mandát neobdržela strana s vyšším počtem volebních hlasů (Krejčí, 1994). Metoda se již ovšem několik desítek let používala v USA, proto někdy bývá označována jako „*Jefferson rule*“ (Balinski, Young, 1975). Metoda bývá také označována jako metoda největších průměrů (Lebeda 2006). Tato metoda spočívá v tom, že se jednotlivé počty hlasů politických subjektů dělí postupně tzv. řadou dělitelů, nejdříve číslem 1, poté 2 a tak dále. Podíly se následně seřadí od nejvyšší po nejnižší a mandáty se postupně rozdělí (Krejčí, 2006). Proto dochází

k rozdělení všech mandátů ve volebním okrsku v prvním skrutiniu. Metoda byla přijata v zemích jako například Rakousko, Belgie, Dánsko, Španělsko nebo Finsko (Turnovec, Soukeník, Pechová, 2001). Základní metodou je řada po sobě jdoucích přirozených čísel (1,2,3,4,5...), která je omezená počtem kandidátů politického subjektu v daném volebním okrsku (více mandátů ani politický subjekt získat nemůže).

Na názorném příkladu je vysvětlen princip, jak metoda přerozděluje mandáty:

Strana A: 500 hlasů

Strana B: 200 hlasů

Strana C: 100 hlasů

Ve volebním okrsku se rozděluje 8 mandátů.

Hlasy stran jsou vyděleny řadou volebních dělitelů (1,2,3,4,5...).

Výsledky dělení (zaokrouhлено na celá čísla):

Strana A: **500, 250, 167, 125, 100**, 83, 71, 63

Strana B: **200, 100**, 67, 50, 40, 33, 29, 25

Strana C: **100**, 50, 33, 25, 20, 17, 14, 13

8 mandátů získají postupně strany s 8 nejvyššími podíly (vyznačeno tučně). Strana A získala 5 mandátů, strana B 2 a strana C 1.

3.2.2 Upravená d'Hondtova metoda

Úprava spočívá v pozměnění prvního dělitele řady z čísla 1 na číslo 1,42. Změna má ještě více posílit velké politické subjekty (Krejčí, 2006). V České republice byla snaha o zavedení této metody pro volby do Poslanecké sněmovny v době opoziční smlouvy (Koudelka, 2000). Jednalo se o kompromis mezi základní d'Hondtovou metodou a metodou Imperialiho dělitele (Koudelka, 2000). Podle upravené d'Hondtovy metody se dnes přepočítávají volby do krajských zastupitelstev v České republice.

Na názorném příkladu je vysvětlen princip, jak metoda přerozděluje mandáty:

Strana A: 500 hlasů

Strana B: 200 hlasů

Strana C: 100 hlasů

Ve volebním okrsku se rozděluje 8 mandátů.

Hlasy stran jsou vyděleny řadou volebních dělitelů (1,42;2;3;4;5...).

Výsledky dělení (zaokrouhлено na celá čísla):

Strana A: **352, 250, 167, 125, 100, 83**, 71, 63

Strana B: **141, 100**, 67, 50, 40, 33, 29, 25

Strana C: 70, 50, 33, 25, 20, 17, 14, 13

8 mandátů získají postupně strany s 8 nejvyššími podíly (vyznačeno tučně). Strana A získala 6 mandátů, strana B 2 a strana C žádný.

3.2.3 Metoda dělitele Imperialiho

Autorem této metody je belgický poslanec Gérardon, jehož jméno se však jako pojmenování metody neuchytilo. Metoda je tedy pojmenována dle belgického senátora Imperialiho (Klíma, 2001). Řada dělitelů úplně vynechává první dělení číslem 1, první číslo v řadě dělitelů je tak číslo 2 (Krejčí, 2006). Tato úprava zvýhodňuje nadreprezentaci velkých politických subjektů a může dokonce vést k uměle vytvořené většině, kdy jeden politický subjekt získá nadpoloviční počet rozdělovaných mandátů (Lebeda, 2006). Michal Klíma ve své knize označuje metodu jako nejradikálnější k menším politickým subjektům (2001).

Na názorném příkladu je vysvětlen princip, jak metoda přerozděluje mandáty:

Strana A: 500 hlasů

Strana B: 200 hlasů

Strana C: 100 hlasů

Ve volebním okrsku se rozděluje 8 mandátů.

Hlasy stran jsou vyděleny řadou volebních dělitelů (2,3,4,5,6...).

Výsledky dělení (zaokrouhлено na celá čísla):

Strana A: **250, 167, 125, 100, 83, 71**, 63, 56

Strana B: **100, 67**, 50, 40, 33, 29, 25, 22

Strana C: 50, 33, 25, 20, 17, 14, 13, 11

8 mandátů získají postupně strany s 8 nejvyššími podíly (vyznačeno tučně). Strana A získala 6 mandátů, strana B 2 a strana C žádný.

3.2.4 Dánský dělitel

Poslední metodou vycházející z volebního dělitele je metoda Dánského dělitele, která výrazně zvýhodňuje malé politické subjekty (Krejčí, 2006). Řada dělitelů začíná číslem 1 a následně pokračuje čísly vždy o 3 zvětšenými (1,4,7,10,13...), jedná se o zvýšení efektu zvýhodnění malých politických subjektů, než který přináší metoda Saint-Lagüeova, která disponuje řadou 1,3,5,7,9... (Krejčí, 2006). Spolu s dělitelem Imperiali je označována jako jedna z nejvíce disproportčních metod (Lebeda, 2006). Podle Petera Spáče se prospěšnost malých politických subjektů ještě více stupňuje s přibývajícím počtem volebních okrsků (2010).

Na názorném příkladu je vysvětlen princip, jak metoda přerozděluje mandáty:

Strana A: 500 hlasů

Strana B: 200 hlasů

Strana C: 100 hlasů

Ve volebním okrsku se rozděluje 8 mandátů.

Hlasy stran jsou vyděleny řadou volebních dělitelů (1,4,7,10,13...).

Výsledky dělení (zaokrouhлено na celá čísla):

Strana A: **500**, **125**, **71**, **50**, **38**, 31, 26, 23

Strana B: **200**, **50**, 29, 20, 15, 13, 11, 9

Strana C: **100**, 25, 14, 10, 8, 6, 5, 5

8 mandátů získají postupně strany s 8 nejvyššími podíly (vyznačeno tučně). Strana A získala 5 mandátů, strana B 2 a strana C 1.

3.3 Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

Tato kapitola je věnována Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Kapitola pojednává o fungování Poslanecké sněmovny, volbách do Poslanecké sněmovny a o vývoji užití metod pro přepočítání hlasů na mandáty po roce 1989.

3.3.1 Poslanecká sněmovna

Vznik poslanecké sněmovny se datuje k 1.1.1993, jako transformace z dosavadní České národní rady a sídlí v hlavním městě Praha na Male straně, v Thunovském paláci. Poslanecká sněmovna je součástí Parlamentu České republiky, který je složen ze dvou komor. Horní komorou je Senát a dolní komorou je právě Poslanecká sněmovna (Pavlíček, 1998). Poslanecká sněmovna je složena z 200 poslanců či poslankyň, volených na čtyřleté období. Jedná se o limitní délku období, nelze jí nijak prodloužit, pouze zkrátit, v případě rozpuštění Poslanecké sněmovny (Pavlíček, 1998). Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident České republiky v Ústavou vymezených situacích (Gerloch, 2013). Poslanecká sněmovna se obnovuje integrálně, tedy vcelku, proto je komorou dočasnou (Pavlíček, 1998).

Zákon č. 90/1995 Sb. byl přijat 19.4.1995 a pojednává o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. První zasedání Poslanecké sněmovny, tzv. ustavující schůzi Poslanecké sněmovny v novém složení po volbách, svolává prezident republiky nejpozději do 30 dnů od voleb (Kolář, 2011). Po skončení ustavující schůze podá dosavadní vláda demisi. Následující schůze Poslanecké sněmovny svolává předseda Poslanecké sněmovny, který je zvolen na ustavující schůzi. Poslanecká sněmovna reprezentuje moc zákonodárnou (schvaluje zákony, které následně musí projít i horní komorou Parlamentu České republiky a musí být podepsány prezidentem republiky) a vzejde z ní moc výkonná (vláda České republiky) (Čmejrek a kol., 2006). Po volbách do Poslanecké sněmovny prezident republiky jmenuje předsedu vlády a na jeho návrh prezident jmenuje i další členy vlády. Vláda poté žádá o důvěru v Poslanecké sněmovně, která je podmíněna absolutní většinou v dolní komoře Parlamentu České republiky. Prezident disponuje dvěma pokusy, pokud vláda nezíská důvěru ani na podruhé, prezident republiky jmenuje předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny. V případě i třetího neúspěchu o vyslovení důvěry následuje rozpuštění Poslanecké sněmovny, opět prezidentem republiky (Pavlíček, 1998).

3.3.1.1 Většiny v Poslanecké sněmovně

Poslanecká sněmovna je usnášeníschopná při přítomnosti alespoň 67 poslanců (jedné třetiny). Existuje několik druhů většiny v Poslanecké sněmovně, které jsou zapotřebí k přijímání jednotlivých usnesení (Kolář, 2011).

Prostá většina – pro návrh se musí vyslovit nadpoloviční většinu počet všech přítomných poslanců (Adamová, 2001).

Absolutní většina – pro návrh se musí vyslovit nadpoloviční většina všech poslanců, tedy alespoň 101. Absolutní většina je zapotřebí například k přehlasování prezidentského veta, vyslovení důvěry nebo nedůvěry vládě (Adamová, 2001).

Ústavní (kvalifikovaná) většina – pro návrh se musí vyslovit alespoň 120 poslanců. Jedná se o nejvyšší většinu, která je zapotřebí pro přijímání ústavních zákonů, ratifikaci mezinárodních smluv či k podání ústavní žaloby na prezidenta republiky (Adamová, 2001).

3.3.1.2 Vedení a orgány v Poslanecké sněmovně

Vedení Poslanecké sněmovny je složeno z předsedy a několika místopředsedů, kteří se na jednotlivých schůzích střídají ve vedení rozprav. Mají na starosti, aby vše probíhalo dle jednacího řádu Poslanecké sněmovny (Gerloch, 2013).

Součástí Poslanecké sněmovny jsou také orgány, které si dolní komora Parlamentu České republiky zřizuje sama s podmínkou, že žádný člen vlády nesmí do nich být zvolen (Pavlíček, 1998). Jedná se o výbory, komise, kluby nebo delegace. V současné Poslanecké sněmovně je zřízeno 18 výborů, 14 komisí a 5 delegací (PSP ČR, 2022).

Zvláštním orgánem je vyšetřovací komise, která je zřízena pro vyšetření zpravidla veřejného zájmu. Poslanci jednotlivých politických subjektů se sdružují do poslaneckých klubů. Poslanecké kluby slouží k reprezentaci politických subjektů na půdě Poslanecké sněmovny a umožňují jednotné a koordinované vystupování. Každý politický subjekt může na půdě Poslanecké sněmovny disponovat pouze jedním klubem, stejně tak každý poslanec může být členem pouze jednoho poslaneckého klubu (Gerloch, 2013).

3.3.1.3 Momentální situace v Poslanecké sněmovně

Ustavující (první) schůze Poslanecké sněmovny proběhla ve dnech 8. - 10.11.2021 (PSP ČR, 2021). Občané České republiky ve volbách, konaných 8. - 9.10.2021, rozhodli o následujícím složení dolní komory Parlamentu České republiky. Vítězná koalice SPOLU získala 71 mandátů, následuje hnutí ANO se ziskem 72 poslanců, třetí koalice PIRSTAN obsazuje 37 křesel a čtvrtá strana SPD získala 20 poslanců (ČSÚ, 2021). Dne 13.1.2022 byla Poslaneckou sněmovnou vyslovena důvěra vládě Petra Fialy (SPOLU, (ODS)), pro návrh se vyslovilo 106 ze 193 přítomných poslanců (PSP ČR, 2021). Vládní koalice ve složení dvou předvolebních koalic SPOLU a PIRSTAN disponuje v dolní komoře Parlamentu České republiky 108 mandáty a dosahuje absolutní většiny (ČSÚ, 2021).

Vedení Poslanecké sněmovny je poznamenáno v tabulce 1:

Tabulka 1 Vedení PSP ČR

Funkce	Jméno	Politická příslušnost
Předsedkyně	Markéta Pekarová Adamová	SPOLU (TOP 09)
Místopředsedkyně	Věra Kovářová	PIRSTAN (STAN)
Místopředseda	Jan Bartošek	SPOLU (KDU-ČSL)
Místopředseda	Jan Skopeček	SPOLU (ODS)
Místopředsedkyně	Olga Richterová	PIRSTAN (PIRÁTI)
Místopředsedkyně	Kateřina Mračková Vildumetzová	ANO
Místopředseda	Karel Havlíček	ANO

Zdroj: PSP ČR (2022)

Všechny parlamentní politické subjekty, které kandidovaly ve volbách v předvolebních koalicích se rozhodly, že vytvoří samostatný poslanecký klub. Proto současná Poslanecká sněmovna čítá dohromady 7 poslaneckých klubů, v následujícím složení:

Tabulka 2 Složení poslaneckých klubů

Poslanecký klub	Počet poslanců
ANO	72
ODS	34
STAN	33
KDU-ČSL	23
SPD	20
TOP 09	14
PIRÁTI	4

Zdroj: PSP ČR (2021)

3.3.2 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

Dle zákona č. 247/1995 Sb. volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky probíhají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva pomocí tajného hlasování poměrným volebním systémem. Prezident republiky vyhlásí volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Volby se konají na území České republiky ve 2 dnech (v pátek a v sobotu) a pro občany České republiky žijící v zahraničí vždy ve čtvrtek a v pátek. Voličem (nositelům aktivního volebního práva) se stává každý občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dovršil věku nejméně 18 let. Pasivní volební právo (právo být volen) nabývá občan České republiky dnem dovršení 21 let.

Do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky volí občané 200 zástupců (poslanců či poslankyň). Ve volbách do Poslanecké sněmovny je Česká republika rozdělena do 14 volebních okrsků (14 samosprávních celků - 14 krajů). Politické strany a hnutí sestavují své kandidátky do každého kraje zvlášť, aby mohla politická strana či hnutí kandidovat, musí sestavit alespoň jednu kandidátní listinu do libovolného kraje, kde se bude ucházet o hlasy voličů. Do Poslanecké sněmovny nemůže kandidovat nezávislý kandidát (Krejčí, 2006). Každý kraj má předem určený počet mandátů, který vzejde na základě počtu obyvatel a může se ve finále mírně měnit podle volební účasti v jednotlivých krajích (Krejčí, 2006). Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

2021 bylo rozdělení mandátů v jednotlivých krajích následující: Hlavní město Praha 23, Středočeský kraj 26, Jihočeský kraj 13, Plzeňský kraj 11, Karlovarský kraj 5, Ústecký kraj 14, Liberecký kraj 8, Královehradecký kraj 11, Pardubický kraj 10, kraj Vysočina 10, Jihomoravský kraj 23, Olomoucký kraj 12, Zlínský kraj 12, Moravskoslezský kraj 22 (PSP ČR, 2021).

Aktivní volební právo mají i občané České republiky žijící v zahraničí (Krejčí, 2006). V každých volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se vylosuje kraj, kam se budou tyto hlasy přičítat, v roce v 2021 to byl kraj Ústecký (ČSÚ, 2021).

Dle zákona č. 189/2021 Sb. volič může při své volbě využít také takzvaných preferenčních hlasů, které v podobě kroužků u svých vybraných kandidátů může a nemusí udělit maximálně 4. Jedná se o možný pohyb kandidátů na kandidátní listině politických stran a hnutí. Aby se mohl kandidát posunout na kandidátní listině směrem vzhůru, musí získat více preferenčních hlasů než kandidáti na vyšších místech a zároveň počet preferenčních hlasů musí dosáhnout nejméně 5 % z celkového počtu odevzdaných hlasů od všech voličů daného politického subjektu v tomto kraji. Uzavírací klauzule, podmínka pro dosažení vstupu do Poslanecké sněmovny, činí 5 %. Znamená to tedy, že každá politická strana nebo hnutí musí dosáhnout alespoň 5 % ze všech odevzdaných hlasů. Pro koaliční uskupení 2 politických subjektů je uzavírací klauzule nastavena na 8 %, pro koaliční uskupení čítající 3 a více politických stran nebo hnutí dokonce na 11 %. Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se pro přepočítání hlasů na mandáty používá metoda Imperialiho kvóty v prvním skrutiniu na úrovni všech 14 volebních okrsků. Pro druhé skrutinium na celostátní úrovni se zbytek nerozdělených mandátů rozdělí pomocí metody Hagenbach-Bischoffovy kvóty.

3.3.3 Vývoj užití metod pro přepočty hlasů na mandáty od roku 1989

Prvním přijatým zákonem po roce 1989, do tehdejší České národní rady („předchůdce“ Poslanecké sněmovny), byl zákon č. 54/1990 Sb. Zákon č. 54/1990 Sb. nabýval účinnosti 6. března 1990. a jako metodu pro přepočítání hlasů na mandáty určoval Hagenbach-Bischoffovu metodu. Hlasy se přerozdělovaly ve 2 skrutiniích. První skrutinium probíhalo na úrovni volebních obvodů (samosprávných krajů České republiky). Druhé skrutinium probíhalo na celorepublikové úrovni. Uzavírací klauzule byla stanovena na 5 % pro všechny politická uskupení. Zákon č. 54/1990 Sb. také upravoval podmínky pro posun

na kandidátní listině jednotlivých kandidátů a to dvěma způsoby. První podmínkou bylo, že alespoň 10 % voličů dané politické strany nebo hnutí využije možnosti udělení preferenčních hlasů. Druhou podmínkou bylo, že kandidát k posunu na kandidátní listině potřebuje získat preferenční hlas alespoň od 50 % voličů daného politického subjektu.

V roce 1992 vznikl zákon č. 94/1992 Sb., jakožto úprava zákona č. 54/1990 Sb., a nabyl účinnosti 1. března 1992. Zákon č. 94/1992 Sb. zavádí rozdílné uzavírací klauzule pro koaliční uskupení, pro dvoučlenné je to 7 %, pro tříčlenné 9 % a pro čtyř a vícečlenné 11 %. Zákon č. 94/1992 Sb. také snižuje hranici pro posun kandidátů na kandidátní listině na 15 % získaných preferenčních hlasů od voličů dané politické strany nebo hnutí.

1. ledna 1996 nabývá platnosti zákon č. 247/1995 Sb. Zákon č. 247/1995 Sb. opět snižuje hranici pro posun kandidáta na kandidátní listině na 10 %.

Zásadní změnu přináší zákon č. 204/2000 Sb. a jeho novela č. 37/2002 Sb., nabývající platnosti 29. ledna 2002. Odstupuje se od metody využívající Hagenbach-Bischoffovu kvótu a pro přepočítání hlasů na mandáty je použita d'Hondtova metoda (s řadou dělitelů 1,2,3,4...), která přerozdělí všechny hlasy pouze v jednom skrutiniu. Přechází se z metody vycházející z volební kvóty na metodu vycházející z volebního dělitele. Dle zákona č. 204/2000 Sb. přicházejí i další změny. Dochází ke snížení možnosti udělení preferenčních hlasů ze 4 na 2 a zároveň se opět snižuje hranice počtu získaných preferenčních hlasů k posunu na kandidátní listině na 7 %. Další velkou změnou je dle zákona č. 204/2000 Sb. značné zpřísnění uzavírací klauzule pro koaliční uskupení. Pro dvoučlenné uskupení je to 10 %, pro tříčlenné 15 %, pro čtyř a vícečlenné 20 %.

Novela volebního zákona č. 480/2006 Sb. po volbách 2006 vrací voličům možnost udělení 4 preferenčních hlasů a prozatím definitivně snižuje hranici pro posun kandidátů na kandidátní listině na 5 %.

K největším změnám ve volebním zákoně dochází v roce 2021, kdy je 10. února ve Sbírce zákonů pod č. 49/2021 Sb. publikován náleží Ústavního soudu. Nález Ústavního soudu ruší uzavírací klauzule pro koalice a také ruší užití d'Hondtovy metody. Dle zákona č. 189/2021 Sb., účinného od 1. července 2021, je zavedena uzavírací klauzule pro dvoučlenné koalice na 8 % a pro tří a vícečlenné na 11 %. Pro přerozdělení hlasů na mandáty se opět vrací 2 skrutinia. V prvním skrutiniu se mandáty na úrovni volebních okrsků přepočítávají pomocí Imperialiho kvóty. Ve druhém skrutiniu pomocí Hagenbach-Bischoffovy kvóty na celorepublikové úrovni. Jedná se o návrat k metodám vycházejícím z volební kvóty.

4 Vlastní práce

4.1 Výsledky voleb

Tabulka 3 Výsledky voleb

Strana		Hlasy	
Pořadí	Název	Počet	V %
1.	SPOLU – ODS, KDU-ČSL, TOP 09	1 493 905	27,79
2.	ANO 2011	1 458 140	27,12
3.	PIRÁTI a STAROSTOVÉ	839 776	15,62
4.	Svoboda a př. demokracie (SPD)	513 910	9,56
5.	PRÍSAHA Roberta Šlachty	251 562	4,68
6.	Česká str.sociálně demokrat.	250 397	4,65
7.	Komunistická str.Čech a Moravy	193 817	3,60
8.	Trikolora Svobodní Soukromníci	148 463	2,76
9.	VOLNÝ blok	71 587	1,33
10.	Strana zelených	53 343	0,99
11.	Otevřeme ČR normálnímu životu	21 804	0,40
12.	Švýcarská demokracie	16 823	0,31
13.	Moravané	14 285	0,26
14.	Aliance pro budoucnost	11 531	0,21
15.	Koruna Česká (monarch.strana)	8 635	0,16
16.	Hnutí Prameny	8 599	0,15
17.	Urza.cz: Nechceme vaše hlasy	6 775	0,12
18.	ALIANCE NÁRODNÍCH SIL	5 167	0,09
19.	SENIORŮ 21	3 698	0,06
20.	Moravské zemské hnutí	1 648	0,03
21.	Levice	639	0,01
22.	Volte Pr.Blok www.cibulka.net	586	0,01

Zdroj: ČSÚ (2021)

V tabulce 3 jsou uvedeny oficiální výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021. Volební účast dosáhla 65, 43 % oprávněných voličů (ČSÚ, 2021). Tabulka 3 obsahuje pořadí, název politického subjektu a volební zisky (počet získaných hlasů a procentuální vyjádření). Do Poslanecké sněmovny se dostaly celkem 4 politické subjekty. Samostatně kandidující ANO a SPD pokořily pětiprocentní, dvojkoalice PIRSTAN (PIRÁTI, STAN) osmiprocentní a trojkoalice SPOLU (ODS, KDU-ČSL, TOP 09) jedenáctiprocentní uzavírací klauzuli. Ostatní politické subjekty se ziskem nižším, než 5 % hlasů, se do dolní komory Parlamentu České republiky nedostaly a jejich hlasy propadly. Ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021 tak propadlo 1 069 395 hlasů (19,82 %).

4.1.1 Vítězný politický subjekt disponuje menším počtem mandátů než druhý v pořadí

Specifikem voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2021 je situace, při které dochází k tomu, že vítězná koalice SPOLU získala o jeden poslanecký mandát méně než hnutí ANO, které skončilo druhé v pořadí. Jak bylo popsáno v teoretické části práce, z každého kraje České republiky (tedy z volebního okrsku) vzejde různý počet poslaneckých mandátů. Vyšší počet poslaneckých mandátů pro hnutí ANO se dá jednoduše vysvětlit. Hnutí ANO vyhrálo v 6 krajích a koalice SPOLU v 8 krajích. V tabulkách 4 a 5 níže je patrné, že hnutí ANO ve „svých vítězných“ krajích dominovalo a vyhrálo s velkým náskokem (před koalicí SPOLU o 11 mandátů). Ačkoliv koalice SPOLU vyhrála v 8 krajích (o 2 vítězné kraje více), tak se koalici SPOLU nepodařilo náskok v počtu mandátů pro hnutí ANO smazat. Vítězství v jednotlivých krajích pro SPOLU totiž nebyla tak velká, jako byla vítězství hnutí ANO. V následujících částech práce je patrné, že některé metody tuto „výhodu“ hnutí ANO smažou a přidělí vyšší počet mandátů vítězné koalici SPOLU.

Tabulka 4 *Vítězné kraje hnutí ANO*

Vítězné kraje hnutí ANO	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD	Počet mandátů v kraji
Karlovarský	1	2	1	1	5
Ústecký	3	7	2	2	14
Liberecký	2	3	2	1	8
Olomoucký	4	5	2	1	12
Moravskoslezský	6	10	3	3	22
Plzeňský	4	4	2	1	11
Celkem	20	31	12	9	72

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 5 *Vítězné kraje koalice SPOLU*

Vítězné kraje koalice SPOLU	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD	Počet mandátů v kraji
Královehradecký	4	4	2	1	11
Pardubický	4	3	2	1	10
Zlínský	4	4	2	2	12
Jihomoravský	9	8	4	2	23
Vysočina	4	4	1	1	10
Jihočeský	5	5	2	1	13
Středočeský	10	8	6	2	26
Praha	11	5	6	1	23
Celkem	51	41	25	11	128

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

4.2 Volební situace 1

Volební situace 1 byla v úvodu práce nadefinována jako oficiální výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021.

Pro další postup jsou vybrány politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli pro vstup do Poslanecké sněmovny a získají tak mandáty v dolní komoře Parlamentu České republiky.

Tabulka 6 *Volební situace 1, politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli*

Strana		Hlasy	
Pořadí	Název	Počet	V %
1.	SPOLU	1 493 905	27,79
2.	ANO	1 458 140	27,12
3.	PIRSTAN	839 776	15,62
4.	SPD	513 910	9,56

Zdroj: ČSÚ (2021)

Zisky mandátů jednotlivých subjektů jsou zachyceny v tabulce 7:

Tabulka 7 *Volební situace 1, zisk mandátů ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021*

Strana	Počet mandátů
SPOLU	71
ANO	72
PIRSTAN	37
SPD	20

Zdroj: ČSÚ (2021)

Následující tabulka 8 ukazuje, jak by vypadalo složení Poslanecké sněmovny, pokud by neexistovala žádná metoda pro přerozdělení hlasů a mandáty by byly rozděleny dle procentuálního zisku stran (propadlé hlasy pro neúspěšné politické subjekty by se nezapočítaly).

Tabulka 8 Volební situace 1, složení Poslanecké sněmovny na základě procentuálního rozdělení mandátů

Strana	Hlasy	V %	Mandáty dle % vyjádření	Mandáty v PS (volby 2021)
SPOLU	1 493 905	34,70 %	69	71
ANO	1 458 140	33,87 %	68	72
PIRSTAN	839 776	19,50 %	39	37
SPD	513 910	11,94 %	24	20

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

V tabulce 8 jsou vidět rozdíly v rozdělení mandátů podle procentuálních zisků politických subjektů oproti rozdělení křesel v Poslanecké sněmovně dle voleb 2021 (porovnání v posledních dvou sloupcích tabulky 8). Vítězná koalice SPOLU by přišla o 2 křesla, druhé hnutí ANO 2011 dokonce o 4, v pořadí třetí koalice PIRSTAN by si o 2 křesla polepšila a čtvrtý nejsilnější zvolený subjekt SPD by dokonce získal o 4 poslanecké křesla více.

4.2.1 Metody vycházející z volební kvóty

4.2.1.1 Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda

Jako první je rozebrána oficiální metoda pro volby do Poslanecké sněmovny 2021. Jedná se o mix Imperialiho a Hagenbach-Bischoffovy metody.

Tabulka 9 Volební situace 1, Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda

Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Počet mandátů	71	72	37	20

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Oficiální metoda pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2021 rozdělila mandáty následovně: vítězná koalice SPOLU získala 71 mandátů, druhé hnutí ANO 72, třetí koalice PIRSTAN 37 a čtvrtá strana SPD 20. Vládní koalice SPOLU a

PIRSTAN disponuje 108 mandáty (71 a 37). Opozice ve složení ANO a SPD má k dispozici 92 křesel (72 a 20). V prvním skrutiniu dochází k rozdělení 199 mandátů. V prvním skrutiniu rozděluje 199 mandátů Imperialiho metoda. Hagenbach-Bischoffova metoda ve druhém skrutiniu rozděluje pouze jediný mandát.

4.2.1.2 Imperialiho zesílená metoda

V tabulce 10 je zachyceno rozdělení mandátů dle zesílené Imperialiho metody. V závorce je uveden počet mandátů, kterým daný politický subjekt disponuje v současné Poslanecké sněmovně.

Tabulka 10 Volební situace 1, Imperialiho metoda

Zesílená Imperialiho metoda	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Počet mandátů	72 (71)	74 (72)	36 (37)	18 (20)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

I podle zesílené Imperialiho metody si nejvyšší počet mandátů připisuje hnutí ANO. Vítězná koalice SPOLU si svůj výsledek polepšila o jeden mandát. Hnutí ANO zvětšuje svůj poslanecký klub o 2 mandáty na 74. Koalice PIRSTAN přichází o 1 poslanecké křeslo. Strana SPD klesá z 20 na 18 mandátů. Ačkoliv se rozdělení sněmovny mírně změnilo, vládní koalice zůstává s absolutní většinou o velikosti 108 mandátů. Opozice zůstává na svých 92 křeslech. V prvním skrutiniu dochází k rozdělení hned všech 200 mandátů.

4.2.1.3 Hareova metoda

Tabulka 11 obsahuje rozdělení křesel v Poslanecké sněmovně podle Hareovy metody. V závorce je uveden počet mandátů, kterým daný politický subjekt disponuje v současné Poslanecké sněmovně.

Tabulka 11 Volební situace 1, Hareova metoda

Hareova metoda	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Počet mandátů	69 (71)	68 (72)	39 (37)	24 (20)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Hareova metoda jako první přisuzuje nejvyšší počet mandátů vítězné koalici SPOLU, která oslabuje o 2 mandáty na 69. O 4 křesla v Poslanecké sněmovně přichází hnutí ANO a získává 68 mandátů. Nárůstem disponuje koalice PIRSTAN, která si připisuje 39 křesel a dokonce o 4 křesla více je připraveno pro stranu SPD. Hareova metoda také přesně kopíruje rozložení mandátů, které přináší situace, kdyby žádná metoda neexistovala a mandáty by byly přiřazeny dle procentuálních zisků politických stran. Při užití Hareovy metody se rozložení dolní komory Parlamentu České republiky mění poměrně značně (napříč zvolenými politickými subjekty se přesouvá 6 mandátů), rozdělení sil mezi vládní koalici a opozicí se však nemění a zůstává v poměru 108:92 mandátů pro koalice SPOLU a PIRSTAN. V prvním skrutiniu je rozděleno pouze 175 mandátů.

4.2.1.4 Hagenbach-Bischoffova metoda

Hagenbach-Bischoffova metoda je součástí oficiální metody pro volby do Poslanecké sněmovny 2021, jako metoda pro přerozdělení mandátů pro druhé skrutinium. Ve druhém skrutiniu bylo zapotřebí rozdělit pouze jediný mandát. Rozdělení dolní komory Parlamenty České republiky podle Hagenbach-Bischoffovy je uvedeno v tabulce 12. V závorce je uveden počet mandátů, kterým daný politický subjekt disponuje v současné Poslanecké sněmovně.

Tabulka 12 Volební situace 1, Hagenbach-Bischoffova metoda

Hagenbach-Bischoffova metoda	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Počet mandátů	71 (71)	68 (72)	39 (37)	22 (20)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Hagenbach-Bischoffova metoda jako druhá metoda přisuzuje nejvyšší počet mandátů vítězné koalici SPOLU (71), stejně jako oficiální metoda pro volby 2021. Hnutí ANO oslabuje o 4 mandáty na 68. Ke zvýšení o 2 mandáty dochází u koalice PIRSTAN a strany SPD na 39, respektive 22 mandátů. Poprvé se mění rozvržení sil mezi vládnoucími koalicemi a opozicí. SPOLU a PIRSTAN, dle Hagenbach-Bischoffovy metody, disponují dohromady 110 poslaneckými křesly a opozice, ve složení ANO a SPD, si připisuje dohromady 90 mandátů. V prvním skrutiniu dochází k rozdělení 187 mandátů.

4.2.2 Metody vycházející z volebního dělitele

4.2.2.1 d'Hondtova metoda

Tabulka 13 obsahuje rozdělení Poslanecké sněmovny podle d'Hondtovy metody, která byla oficiální metodou pro minulé volby do Poslanecké sněmovny. V závorce je uveden počet mandátů, kterým daný politický subjekt disponuje v současné Poslanecké sněmovně.

Tabulka 13 Volební situace 1, d'Hondtova metoda

d'Hondtova metoda	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Počet mandátů	71 (71)	70 (72)	38 (37)	21 (20)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Minulá oficiální metoda pro volby do Poslanecké sněmovny rozděluje mandáty velmi podobně jako současná oficiální metoda. Vítězná koalice SPOLU zůstává na svých 71 mandátech. Mění se politický subjekt s nejvyšším počtem přiřazených mandátů, hnutí ANO přichází o 2 poslanecká křesla a klesá tak na 70. Zbylé 2 politické subjekty si polepší shodně po jednom mandátu, PIRSTAN získává 38 a SPD 21 křesel.

Podle d'Hondtovy metody se mírně změní poměr sil mezi vládou a opozicí. První metoda, která vychází z řady dělitelů, dává vládě k dispozici 109 křesel a opozici 91.

4.2.2.2 Upravená d'Hondtova metoda

Tabulka 14 ukazuje přerozdělení mandátů podle upravené d'Hondtovy metody. V závorce je uveden počet mandátů, kterým daný politický subjekt disponuje v současné Poslanecké sněmovně.

Tabulka 14 Volební situace 1, upravená d'Hondtova metoda

Upravená d'Hondtova metoda	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Počet mandátů	73 (71)	73 (72)	37 (37)	17 (20)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Na rozdělení mandátů dle upravené d'Hondtovy metody je vidět, že upravení prvního z řady dělitelů (z hodnoty 1 na hodnotu 1,42) zvýhodňuje větší politické subjekty. SPOLU a ANO si oproti základní d'Hondtové metodě polepší o 5 mandátů, o 1 na úkor koalice PIRSTAN a o 4 na úkor strany SPD.

Oproti oficiální metodě pro volby 2021 si koalice SPOLU připisuje o 2 křesla více, hnutí ANO obsadí Poslaneckou sněmovnu 73 kandidáty. Koalice PIRSTAN zůstává na svých 37 mandátech a strana SPD ztrácí 3 křesla.

Podruhé se poměr mandátů mezi vládní koalicí a opozicí mění na 110:90, opět ve prospěch vládních koalic.

4.2.2.3 Metoda Imperialiho dělitele

Jako sedmé v pořadí jsou v tabulce 15 představeny výsledky metody Imperialiho dělitele. V závorce je uveden počet mandátů, kterým daný politický subjekt disponuje v současné Poslanecké sněmovně.

Tabulka 15 Volební situace 1, metoda Imperialiho dělitele

Metoda	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Imperialiho dělitele				
Počet mandátů	77 (71)	79 (72)	32 (37)	12 (20)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Metoda, která začíná svou řadu dělitelů na hodnotě 2, má až drastické důsledky pro menší politické subjekty. Koalice PIRSTAN přichází o 5 mandátů. Strana SPD dokonce klesá z 20 na 12, což je pokles o vysokých 40%. Metoda Imperialiho dělitele jako třetí metoda v pořadí přisuzuje hnutí ANO nejvíce poslaneckých křesel (79). Vítězná koalice SPOLU si polepší o 6 mandátů a také dosáhne na nejlepší výsledek napříč metodami, který je roven 77 mandátům.

Přestože metoda Imperialiho dělitele hýbe rozložením sněmovny nejvíce (13 přesunutých mandátů), poměr mezi vládní koalicí a opozicí se mění pouze o jeden jediný mandát, vláda má k dispozici 109 poslaneckých křesel a opozice 91.

4.2.2.4 Dánský dělitel

Rozdělení mandátů podle poslední metody je uvedeno v tabulce 16. V závorce je uveden počet mandátů, kterým daný politický subjekt disponuje v současné Poslanecké sněmovně.

Tabulka 16 Volební situace 1, Dánský dělitel

Dánský dělitel	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Počet mandátů	70 (71)	66 (72)	39 (37)	25 (20)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Jako nejprůvčetnější metoda pro menší politické subjekty se jeví metoda Dánského dělitele. SPD dosahuje 25 mandátů, což je nárůst o 25 %. Koalice PIRSTAN si polepší o 2 křesla. Vítězná koalice SPOLU ztrácí jeden poslanecký mandát. Hnutí ANO přichází o 6 křesel a 66 mandátů je pro hnutí ANO nejhorším výsledkem napříč všemi metodami. Vládní koalice disponuje 109 mandáty, jedná se o navýšení absolutní většiny o 1 poslanecké křeslo, opozice získává 91 křesel.

4.2.3 Průměrný počet potřebných hlasů k zisku jednoho mandátu.

Tato kapitola je věnována problematice kolik hlasů, podle jaké metody, stačí politickým subjektům k zisku jednoho mandátu.

Součtem všech platných hlasů politických subjektů, které se do Poslanecké sněmovny dostaly, je číslo 4 305 731. Vydělením tohoto čísla počtem křesel v dolní komoře Parlamentu České republiky (200) je dosaženo hodnoty 21 529, tj. počet platných hlasů, který zajišťuje průměrně jeden mandát. V tabulce 17 jsou poznamenány zaokrouhlené počty hlasů, které průměrně stačí politickému subjektu k zisku jednoho mandátu. V závorce je uvedena hodnota, která vyjadřuje, jak moc se počet potřebných hlasů liší od hodnoty 21 529 (znaménko „+“ značí nadreprezentaci a znaménko „-“ značí podreprezentaci).

Tabulka 17 Volební situace I, nadreprezentace a podreprezentace zvolených politických subjektů

Název metody	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	21 041 (+488)	20 252 (+1 277)	22 697 (-1 168)	25 696 (-4 167)
Zesílená Imperialiho metoda	20 749 (+780)	19 705 (+1 824)	23 327 (- 1 798)	28 551 (-7 022)
Hareova metoda	21 651 (-122)	21 443 (+85)	21 533 (-4)	21 413 (+116)
Hagenbach-Bischoffova metoda	21 041 (+488)	21 443 (+85)	21 533 (-4)	23 360 (-1 831)
d'Hondtova metoda	21 041 (+488)	20 831 (+698)	22 099 (-570)	24 472 (-2 943)
Upravená d'Hondtova metoda	20 464 (+1 065)	19 975 (+1 544)	22 697 (-1 168)	30 230 (-8 701)
Metoda Imperialiho dělitele	19 401 (+ 2 128)	18 457 (+3 072)	26 243 (-4 714)	42 826 (-21 297)
Dánský dělitel	21 342 (+187)	22 093 (-564)	21 533 (-4)	20 556 (+973)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Nejvýhodnější metodou pro koalici SPOLU je metoda Imperialiho dělitele, podle které je zapotřebí jen 19 401 hlasů k zisku jednoho mandátu, tato metoda přiděluje koalici SPOLU 77 mandátů. Nejméně výhodnou metodou je Hareova metoda, koalice potřebuje 21 651 hlasů k zisku jednoho mandátu a obsazuje pouze 69 křesel.

Pro hnutí ANO se také nejlépe jeví metoda Imperialiho dělitele, podle které si hnutí připisuje 79 mandátů a je zapotřebí pouze 18 457 k zisku jednoho křesla. Nejhorší výsledek pro hnutí ANO představuje metoda Dánského dělitele, která hnutí přiřazuje pouze 66 mandátů a 22 093 potřebných hlasů k zisku jednoho mandátu.

Pro koalici PIRSTAN jsou nejvýhodnější hned 3 metody, Hareova, Hagenbach-Bischoffova a metoda Dánského dělitele. Všechny tyto metody koalici přisuzují 39 mandátů a 21 533 potřebných hlasů k zisku jednoho křesla. Nejhorší metodou je pro PIRSTAN metoda Imperialiho dělitele, podle které musí k zisku jednoho mandátu přesvědčit 26 243 voliče, a která koalici přiděluje jen 32 křesel v Poslanecké sněmovně.

Jako nejprůvětivější metoda pro stranu SPD se jeví metoda Dánského dělitele, podle které musí strana SPD k zisku jednoho mandátu průměrně získat 20 556 hlasů, aby si odnesla 25 poslaneckých křesel. Naopak nejméně příznivou metodou je metoda Imperialiho dělitele, která přisuzuje straně SPD pouhých 12 mandátů a k zisku jednoho křesla je zapotřebí až 42 826 hlasů.

Tabulka 18 Volební situace 1, součet odchylek od hodnoty 21 529

Název metody	Součet odchylek od hodnoty 21 529
Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	7 099
Zesílená Imperialiho metoda	11 424
Hareova metoda	327
Hagenbach-Bischoffova metoda	2 408
d'Hondtova metoda	4 700
Upravená d'Hondtova metoda	12 488
Metoda Imperialiho dělitele	31 210
Dánský dělitel	1 728

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 18 obsahuje součet odchylek všech jednotlivých politických subjektů od hodnoty 21 529 u všech použitých metod. Součet odchylek od hodnoty 21 529 vyjadřuje vzdálenost od situace, kdy jsou mandáty rozděleny pomocí procentuálního rozdělení (bez užití jakékoli metody). Metody s nejvyšší hodnotou součtu odchylek jsou nejméně proporční, naopak metody s nejnižší hodnotou součtu odchylek jsou proporční nejvíce.

Podle tohoto ukazatele se jako nejproporčnější metoda jeví Hareova metoda s hodnotou součtu odchylek 307. Hareova metoda přímo kopíruje rozložení mandátů prostým procentuálním rozdělením. Na druhém místě je s hodnotou součtu odchylek 1 728 metoda Dánského dělitele a třetí místo s hodnotou součtu odchylek 2 048 obsazuje Hagenbach-Bischoffova metoda. Nejvyšší hodnotou součtu odchylek 31 210 zaznamenává metoda Imperialiho dělitele, která velmi výrazně oslabuje nejmenší zvolený politický subjekt SPD, a stává se tak podle tohoto ukazatele nejméně proporční metodou.

4.3 Volební situace 2

Volební situace 2 počítá se situací, kdy v předvolební koalici společně kandidují hnutí ANO a strana SPD. Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021 podle této situace jsou uvedeny v tabulce 19.

Tabulka 19 Volební situace 2, výsledky voleb

Strana		Hlasy	
Pořadí	Název	Pořadí	V %
1.	ANO+SPD	1 972 050	37,35
2.	SPOLU – ODS, KDU-ČSL, TOP 09	1 493 905	27,12
3.	PIRÁTI a STAROSTOVÉ	839 776	15,62
4.	PŘÍSAHA Roberta Šlachty	251 562	4,68
5.	Česká str.sociálně demokrat.	250 397	4,65
6.	Komunistická str.Čech a Moravy	193 817	3,60
7.	Trikolora Svobodní Soukromníci	148 463	2,76
8.	VOLNÝ blok	71 587	1,33
9.	Strana zelených	53 343	0,99
10.	Otevřeme ČR normálnímu životu	21 804	0,40
11.	Švýcarská demokracie	16 823	0,31
12.	Moravané	14 285	0,26
13.	Aliance pro budoucnost	11 531	0,21
14.	Koruna Česká (monarch.strana)	8 635	0,16
15.	Hnutí Prameny	8 599	0,15
16.	Urza.cz: Nechceme vaše hlasy	6 775	0,12
17.	ALIANCE NÁRODNÍCH SIL	5 167	0,09
18.	SENIORŮ 21	3 698	0,06
19.	Moravské zemské hnutí	1 648	0,03
20.	Levice	639	0,01
21.	Volte Pr.Blok www.cibulka.net	586	0,01

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Pro další postup jsou vybrány politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli pro vstup do Poslanecké sněmovny a získají tak mandáty v dolní komoře Parlamentu České republiky.

Tabulka 20 Volební situace 2, politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli

Strana		Hlasy	
Pořadí	Název	Pořadí	V %
1.	ANO+SPD	1 972 050	37,35
2.	SPOLU	1 493 905	27,12
3.	PIRSTAN	839 776	15,62

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Následující tabulka 21 ukazuje, jak by vypadalo složení Poslanecké sněmovny, pokud by neexistovala žádná metoda pro přerozdělení hlasů a mandáty by byly rozděleny dle procentuálního zisku stran (propadlé hlasy pro neúspěšné politické subjekty by se nezapočítaly).

Tabulka 21 Volební situace 2, složení Poslanecké sněmovny na základě procentuálního rozdělení mandátů

Strana	Hlasy	V %	Mandáty	Mandáty v PS
ANO+SPD	1 972 050	45,80 %	92	72+20
SPOLU	1 458 140	34,70 %	69	71
PIRSTAN	839 776	19,50 %	39	37

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

V tabulce 22 jsou uvedeny zisky jednotlivých politických subjektů podle všech zkoumaných metod. V závorce pak reálný počet mandátů, které politické subjekty získaly ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021. U „koalice“ ANO+SPD je v závorce naznačen součet obou politických subjektů.

Tabulka 22 Volební situace 2, zisky mandátů zvolených politických subjektů

Název metody	SPOLU	ANO+ SPD	PIRSTAN
Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	70 (71)	96 (72+20)	34 (37)
Zesílená Imperialiho metoda	70 (71)	98 (72+20)	32 (37)
Hareova metoda	69 (71)	92 (72+20)	39 (37)
Hagenbach-Bischoffova metoda	69 (71)	94 (72+20)	37 (37)
d'Hondtova metoda	70 (71)	94 (72+20)	36 (37)
Upravená d'Hondtova metoda	70 (71)	95 (72+20)	35 (37)
Metoda dělitele Imperialiho	70 (71)	101 (72+20)	29 (37)
Dánský dělitel	70 (71)	91 (72+20)	39 (37)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Podle Imperialiho a Hagenbach-Bischoffovy metody (oficiální metody pro volby 2021) sloučení opozičním stranám před volbami pomáhá o 4 mandáty. O jeden mandát přichází koalice SPOLU a koalice PIRSTAN o mandáty 3. Opozici to však na získání většiny v Poslanecké sněmovně nestačí, vládní koalice vítězí v poměru 104:96 mandátů. Oficiální volební metoda v tomto případě rozděluje všech 200 mandátů hned v prvním skrutiniu.

Ještě o další 2 mandáty, na úkor koalice PIRSTAN, si opozice polepšuje při užití zesílené Imperialiho metody. Koalice SPOLU přichází o jeden mandát a připisuje si 70 poslaneckých křesel, na hodnotu 32 padá koalice PIRSTAN. Poměr mandátů mezi vládou a opozicí se ztenčil ještě více na 102:98. Všechny mandáty zesílená Imperialiho metoda rozděluje v prvním skrutiniu.

Hareova metoda kopíruje rozvržení dolní komory Parlamentu České republiky a přiděluje mandáty politickým subjektům jako prostý procentuální poměr, bez užití jakékoliv metody. Koalice SPOLU oslabuje o 2 mandáty, které připadají koalici PIRSTAN. Opozice dohromady zůstává na 92 mandátech. Poměr mandátů mezi vládní koalicí a opozicí se tak nemění (108:92). V prvním skrutiniu je rozděleno 178 mandátů.

Podle Hagenbach-Bischoffovy metody se předvolební koalice pro opozici vyplácí přesně o 2 mandáty, které opozici připadají na úkor koalice SPOLU. Výsledek SPOLU klesá na 69 poslaneckých křesel. Koalice PIRSTAN zůstává na svých 37 mandátech. Poměr mandátů mezi vládou a koalicí Hagenbach-Bischoffova metoda mění na 106:94. V prvním skrutiniu je rozděleno 196 mandátů.

Minulá oficiální metoda pro volby do Poslanecké sněmovny, metoda d'Hondtova, oslabuje obě vládní koalice shodně o jeden mandát, na 70 pro SPOLU a na 36 pro PIRSTAN. Sestavení předvolební koalice ANO a SPD se vyplácí o 2 mandáty. Poměr mandátů vlády vůči opozici se podruhé mění na 106:94.

Upravená d'Hondtova metoda bere koalici SPOLU 1 křeslo v Poslanecké sněmovně, druhá koalice PIRSTAN přichází o 2 křesla. Opozice posiluje dohromady na 95 mandátů. Poměr mandátů mezi vládou a opozicí mění upravená d'Hondtova metoda na 105:95.

Velmi zajímavé výsledky stanovuje metoda Imperialiho dělitele, podle které opozice dosahuje na absolutní většinu v Poslanecké sněmovně. Koalice PIRSTAN přichází o 8 mandátů, koalice SPOLU o 1, tím se opozice dostává na zisk 101 křesel. Metoda Imperialiho dělitele jako jediná obrací poměr mandátů mezi vládou a opozicí. Poměr mandátů se mění na 99:101.

Spojení opozičního hnutí ANO a SPD, podle metody Dánského dělitele, dokonce znamená ztrátu jednoho křesla na celkových 91. O jeden mandát přichází i koalice SPOLU, koalice PIRSTAN si polepšuje o 2 křesla na 39. Jedná se o jedinou metodu, která posiluje absolutní většinu koalic SPOLU a PIRSTAN na 109 křesel.

4.4 Volební situace 3

Volební situace 3 byla nadefinována tak, že počítá se společnou kandidaturou obou předvolebních koalic (SPOLU a PIRSTAN) v jedné, veliké předvolební koalici. Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021 podle této situaci jsou uvedeny v tabulce 23.

Tabulka 23 Volební situace 3, výsledky voleb

Strana		Hlasy	
Pořadí	Název	Pořadí	V %
1.	SPOLU+PIRSTAN	2 333 681	42,74
2.	ANO 2011	1 458 140	27,12
3.	Svoboda a př. Demokracie (SPD)	513 910	9,56
4.	PŘÍSAHA Roberta Šlachty	251 562	4,68
5.	Česká str.sociálně demokrat.	250 397	4,65
6.	Komunistická str.Čech a Moravy	193 817	3,60
7.	Trikolora Svobodní Soukromníci	148 463	2,76
8.	VOLNÝ blok	71 587	1,33
9.	Strana zelených	53 343	0,99
10.	Otevřeme ČR normálnímu životu	21 804	0,40
11.	Švýcarská demokracie	16 823	0,31
12.	Moravané	14 285	0,26
13.	Aliance pro budoucnost	11 531	0,21
14.	Koruna Česká (monarch.strana)	8 635	0,16
15.	Hnutí Prameny	8 599	0,15
16.	Urza.cz: Nechceme vaše hlasy	6 775	0,12
17.	ALIANCE NÁRODNÍCH SIL	5 167	0,09
18.	SENIORI 21	3 698	0,06
19.	Moravské zemské hnutí	1 648	0,03
20.	Levice	639	0,01
21.	Volte Pr.Blok www.cibulka.net	586	0,01

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Pro další postup jsou vybrány politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli pro vstup do Poslanecké sněmovny a získají tak mandáty v dolní komoře Parlamentu České republiky.

Tabulka 24 Volební situace 3, politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli

Strana		Hlasy	
Pořadí	Název	Pořadí	V %
1.	SPOLU+PIRSTAN	2 333 681	42,74
2.	ANO	1 458 140	27,12
3.	SPD	513 910	9,56

Zdroj: ČSÚ (2021)

Následující tabulka 25 ukazuje, jak by vypadalo složení Poslanecké sněmovny, pokud by neexistovala žádná metoda pro přerozdělení hlasů a mandáty by byly rozděleny dle procentuálního zisku stran (propadlé hlasy pro neúspěšné politické subjekty by se nezapočítaly).

Tabulka 25 Volební situace 3, složení Poslanecké sněmovny na základě procentuálního rozdělení mandátů

Strana	Hlasy	V %	Mandáty	Mandáty v PS
SPOLU+PIRSTAN	2 333 681	54,20 %	108	71+37
ANO	1 458 140	33,87 %	68	72
SPD	513 910	11,94 %	24	20

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

V tabulce 26 jsou uvedeny zisky jednotlivých politických subjektů podle všech zkoumaných metod. V závorce pak reálný počet mandátů, které politické subjekty získaly ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021. U „koalice“ SPOLU+PIRSTAN je v závorce naznačen součet obou politických subjektů.

Tabulka 26 Volební situace 3, zisky mandátů zvolených politických subjektů

Název metody	SPOLU+ PIRSTAN	ANO	SPD
Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	114 (71+37)	66 (72)	20 (20)
Zesílená Imperialiho metoda	118 (71+37)	67 (72)	15 (20)
Hareova metoda	108 (71+37)	68 (72)	24 (20)
Hagenbach-Bischoffova metoda	111 (71+37)	67 (72)	22 (20)
d'Hondtova metoda	111 (71+37)	69 (72)	20 (20)
Upravená d'Hondtova metoda	114 (71+37)	71 (72)	15 (20)
Metoda dělitele Imperialiho	121 (71+37)	69 (72)	10 (20)
Dánský dělitel	107 (71+37)	68 (72)	25 (20)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Oficiální metoda pro volby 2021 přisuzuje koalicím SPOLU a PIRSTAN 114 mandátů, což znamená polepšení o 6 křesel. Hnutí ANO přichází o 6 mandátů a získává jich 66. SPD zůstává na svých 20 mandátech. Poměr mandátů mezi vládou a opozicí tak vzrostl na 114:86. K ústavní většině koalicím chybí ještě 6 dalších mandátů. V prvním skrutiniu dochází k rozdělení všech 200 mandátů.

Zesílená metoda Imperialiho přiděluje koalicím SPOLU a PIRSTAN dokonce 118 mandátů, od ústavní většiny koalicím chybí v dolní komoře Parlamentu České republiky pouze 2 křesla. Hnutí ANO tentokrát přichází o 5 mandátů a klesá na 67 zvolených poslanců či poslankyň. SPD si pohoršuje o 5 mandátů a obsazuje v Poslanecké sněmovně 15 křesel.

Vláda disponuje absolutní většinou ve výši 118 mandátů. První skrutinium rovněž rozděljuje všechny mandáty.

Hareova metoda kopíruje počet mandátů, které by politické subjekty získaly na základě procentuálního rozdělení mandátů, bez užití jakékoliv metody. Koalice SPOLU a PIRSTAN zůstávají na svých 108 mandátech. O 4 mandáty se mění rozvržení sil v opozici. SPD posiluje na 24 poslaneckých křesel a hnutí ANO klesá na zisk 68 mandátů. Poměr mandátů mezi vládou a opozicí zůstává neměnný, tj. 108:92. Společná kandidátka obou koalic podle Hareovy metody vládě vůbec nepomáhá, od ústavní většiny dělí vládu 12 mandátů. V prvním skrutiniu rozděljuje Hareova metoda 183 mandátů.

Hagenbach-Bischoffova metoda přiděluje vládním koalicím dohromady zisk 111 mandátů, což znamená posílení vládní většiny o 3 křesla. Hnutí ANO klesá na 67 poslaneckých křesel, v dolní komoře Parlamentu České republiky tak oslabuje o 5 mandátů. Naopak SPD si o 2 mandáty polepšuje a získává jich celkem 22. Vláda se ani v tomto případě ústavní většiny nedočká, tentokrát chybí 9 křesel. Poměr mandátů mezi vládní koalicí a opozicí je 111:89. Hagenbach-Bischoffova metoda rozděljuje v prvním skrutiniu 191 mandátů.

Základní d'Hondtova metoda, jako druhá z metod, přiděluje koalicím, při společné kandidatuře, dohromady 111 mandátů a k dosažení ústavní většiny chybí koalicím 9 mandátů. Hnutí ANO ztrácí 3 místa v Poslanecké sněmovně a obsazuje 69 poslaneckých křesel. SPD zůstává na svých 20 mandátech. Celkový poměr mandátů mezi vládou a opozicí je 111:89, stejně jako dle Hagenbach-Bischoffovy metody.

Upravená d'Hondtova metoda posiluje zisk koalic na 114 mandátů. Hnutí ANO přichází o jediný mandát a obsadí 71 křesel. Velká ztráta ve výši 5 poslaneckých mandátů postihuje stranu SPD, ta si připisuje pouze 15 zvolených poslanců či poslankyň. Koalicím, při společné kandidatuře, chybí 6 poslaneckých křesel k dosažení ústavní většiny. Upravená d'Hondtova metoda mění poměr mandátů mezi vládou a opozicí na 114:86.

Podle metody Imperialiho dělitele koalice SPOLU a PIRSTAN, při společné kandidatuře, dosahují ústavní většiny. Metoda Imperialiho dělitele přiděluje vládě dohromady 121 mandátů. Hnutí ANO přichází o 3 mandáty a klesá na zisk 69 křesel. Velká ztráta postihuje stranu SPD, která přichází o 50 % svých mandátů, a její zisk klesá na 10 mandátů. Ústavní většina je podle metody Imperialiho dělitele pokořena a poměr mandátů mezi vládou a opozicí je 121:79.

Metoda Dánského dělitele oslabuje zisk koalic SPOLU a PIRSTAN při společně kandidatuře na 107 mandátů. Hnutí ANO přichází o 4 poslanecká křesla a obsazuje 68 mandátů. Nejlepšího výsledku dosahuje strana SPD se ziskem 25 mandátů. Metoda Dánského dělitele jako jediná oslabuje vládu a poměr mandátů mezi ní a opozicí stanovuje na 107:93. K dosažení ústavní většiny chybí koalicím 13 mandátů.

4.5 Volební situace 4

Volební situace 3 byla nadefinována tak, že počítá se snížením uzavírací klauzule pro vstup do Poslanecké sněmovny na 4 % platných hlasů. Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021 podle této situace jsou uvedeny v tabulce 27.

Tabulka 27 Volební situace 4, výsledky voleb

Strana		Hlasy	
Pořadí	Název	Pořadí	V %
1.	SPOLU – ODS, KDU-ČSL, TOP 09	1 493 905	27,79
2.	ANO 2011	1 458 140	27,12
3.	PIRÁTI a STAROSTOVÉ	839 776	15,62
4.	Svoboda a př. demokracie (SPD)	513 910	9,56
5.	PŘÍSAHA Roberta Šlachty	251 562	4,68
6.	Česká str.sociálně demokrat.	250 397	4,65
7.	Komunistická str.Čech a Moravy	193 817	3,60
8.	Trikolora Svobodní Soukromníci	148 463	2,76
9.	VOLNÝ blok	71 587	1,33
10.	Strana zelených	53 343	0,99
11.	Otevřeme ČR normálnímu životu	21 804	0,40
12.	Švýcarská demokracie	16 823	0,31
13.	Moravané	14 285	0,26
14.	Aliance pro budoucnost	11 531	0,21
15.	Koruna Česká (monarch.strana)	8 635	0,16
16.	Hnutí Prameny	8 599	0,15
17.	Urza.cz: Nechceme vaše hlasy	6 775	0,12
18.	ALIANCE NÁRODNÍCH SIL	5 167	0,09
19.	SENIORŮ 21	3 698	0,06
20.	Moravské zemské hnutí	1 648	0,03
21.	Levice	639	0,01
22.	Volte Pr.Blok www.cibulka.net	586	0,01

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Pro další postup jsou vybrány politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli pro vstup do Poslanecké sněmovny a získají tak mandáty v dolní komoře Parlamentu České republiky. Ve volební situaci 4 se do Poslanecké sněmovny dostávají 2 nové politické subjekty PŘÍSAHA a ČSSD.

Tabulka 28 Volební situace 4, politické subjekty, které překonaly uzavírací klauzuli

Strana		Hlasy	
Pořadí	Název	Počet	V %
1.	SPOLU	1 493 905	27,79
2.	ANO	1 458 140	27,12
3.	PIRSTAN	839 776	15,62
4.	SPD	513 910	9,56
5.	PŘÍSAHA	251 562	4,68
6.	ČSSD	250 397	4,65

Zdroj: ČSÚ (2021)

Následující tabulka 29 ukazuje, jak by vypadalo složení Poslanecké sněmovny, pokud by neexistovala žádná metoda pro přerozdělení hlasů a mandáty by byly rozděleny dle procentuálního zisku stran (propadlé hlasy pro neúspěšné politické subjekty by se nezapočítaly).

Tabulka 29 Volební situace 4, složení Poslanecké sněmovny na základě procentuálního rozdělení mandátů

Strana	Hlasy	v %	Mandáty	Mandáty v PS
SPOLU	1 493 905	31,07 %	62	71
ANO	1 458 140	30,33 %	61	72
PIRSTAN	839 776	17,47 %	35	37
SPD	513 910	10,69 %	21	20
PŘÍSAHA	251 562	5,23 %	11	0
ČSSD	250 397	5,21 %	10	0

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

V tabulce 30 jsou uvedeny zisky jednotlivých politických subjektů podle všech zkoumaných metod. V závorce pak reálný počet mandátů, které politické subjekty získaly ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021.

Tabulka 30 Volební situace 4, zisky mandátů zvolených politických subjektů

Název metody	SPOLU	ANO	PIRSTA N	SPD	PŘÍSAH A	ČSSD
Imperialiho a Hagenbach- Bischoffova metoda	65 (71)	65 (72)	36 (37)	21 (20)	6 (0)	7 (0)
Zesílená Imperialiho metoda	69 (71)	65 (72)	37 (37)	20 (20)	4 (0)	5 (0)
Hareova metoda	62 (71)	61 (72)	35 (37)	21 (20)	11 (0)	10 (0)
Hagenbach- Bischoffova metoda	64 (71)	63 (72)	34 (37)	21 (20)	9 (0)	9 (0)
d'Hondtova metoda	68 (71)	65 (72)	38 (37)	21 (20)	3 (0)	5 (0)
Upravená d'Hondtova metoda	72 (71)	70 (72)	37 (37)	17 (20)	2 (0)	2 (0)
Metoda dělitele Imperialiho	77 (71)	78 (72)	32 (37)	12 (20)	1 (0)	0 (0)
Dánský dělitel	60 (71)	56 (72)	36 (37)	21 (20)	14 (0)	13 (0)

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Podle Imperialiho a Hagenbach-Bischoffovy metody je rozdělení sněmovny následující. Koalice SPOLU a hnutí ANO získávají shodně 65 poslaneckých mandátů, koalice PIRSTAN 36 a SPD 21. Do Poslanecké sněmovny se nově dostává hnutí PŘÍSAHA, které obsadí 6 poslaneckých křesel a také strana ČSSD, která disponuje 7 mandáty. Podle oficiální metody pro volby 2021 současná vláda získává 101 křesel. Hnutí ANO nemůže pomýšlet na sestavení vlády bez alespoň jedné z koalic. V prvním skrutiniu dochází k rozdělení 183 mandátů.

Zesílená Imperialiho metoda prisuzuje koalici SPOLU 69 křesel a koalici PIRSTAN 37, vláda přichází pouze o 2 mandáty a dohromady disponuje absolutní většinou 106 poslaneckých křesel. Ani podle této metody nemá hnutí ANO šanci sestavit v Poslanecké sněmovně absolutní většinu bez alespoň jedné z koalic. Součet všech mimovládnicích subjektů je roven 94 mandátům (ANO 65, SPD 20, PŘÍSAHA 4, ČSSD 5). I podle zesílené Imperialiho metody mohou koalice SPOLU a PIRSTAN sestavit společnou vládu. První skrutinium rozděluje 196 mandátů.

Hareova metoda opět kopíruje rozdělení mandátů jako prosté procentuální rozdělení, bez užití jakékoliv metody. Hareova metoda se stává první metodou, která bere současné vládní koalici absolutní většinu v Poslanecké sněmovně. Koalice SPOLU získává 62 mandátů a koalice PIRSTAN 35. Hnutí ANO, v případě dohody se všemi ostatními politickými subjekty, dokáže sestavit většinovou vládu ve složení ANO, SPD, PŘÍSAHA a ČSSD s celkovým počtem 103 poslaneckých křesel (v pořadí 61+21+11+10). První skrutinium rozděluje pouze 159 mandátů.

Poslední z metod vycházejících z volební kvóty je metoda Hagenbach-Bischoffova, která odebírá většinu současným vládním koalicím a dohromady jim prisuzuje 98 mandátů (SPOLU 64 a PIRSTAN 34). Hnutí ANO se získáním 63 křesel je schopno, společně s ostatními politickými subjekty, již podle druhé metody sestavit většinovou vládu bez alespoň jedné z koalic (při počtu 102 mandátů - SPD získává 21 mandátů, nováčci v Poslanecké sněmovně PŘÍSAHA a ČSSD obsadí shodně 9 poslaneckých křesel). V prvním skrutiniu dochází k rozdělení 171 mandátů.

Základní d'Hondtova metoda ponechává vládním koalicím absolutní většinu v Poslanecké sněmovně v počtu 106 mandátů (68 SPOLU, 38 PIRSTAN). Hnutí ANO si připisuje 65 mandátů, SPD 21. Jen 8 mandátů připisuje d'Hondtova metoda novým subjektům v dolní komoře Parlamentu České republiky, 3 pro PŘÍSAHU a 5 pro nejslabší ČSSD.

Upravená d'Hondtova metoda dostává koalici SPOLU na 72 mandátů. Druhé v pořadí končí hnutí ANO, které si připisuje zisk 70 křesel. První dva nejsilnější subjekty dohromady obsazují 142 mandátů, což je o 19 více, než při prostém rozdělení dle procentuálních zisků. Koalice PIRSTAN získává 37 křesel a SPD 17. Pouze 2 mandáty si připisují oba nováčci v Poslanecké sněmovně PŘÍSAHA a ČSSD. Upravená d'Hondtova metoda je výhodná pro velké politické subjekty a naopak menší politické subjekty znevýhodňuje a zároveň se stává již 4. metodou, která přisuzuje oběma předvolebním koalicím absolutní většinu v dolní komoře Parlamentu České republiky.

Ještě výraznější posílení pro velké politické subjekty přináší metoda Imperialiho dělitele, která koalici SPOLU a hnutí ANO dohromady přisuzuje až 155 mandátů (77 a 78), což je 77,5 % celé instituce. Koalici PIRSTAN přisuzuje 32 mandátů a SPD jen 12. Naprosto devastační účinky má tato metoda pro malé politické subjekty PŘÍSAHU a ČSSD. PŘÍSAHA získává pouze jediný mandát a ČSSD dokonce nezíská ani jeden mandát. Ačkoliv 4% uzavírací klauzuli strana splnila, do Poslanecké sněmovny by se nedostala. I tentokrát vládní koalice mohou složit společnou vládu, která se bude opírat o absolutní většinu 109 poslaneckých křesel v dolní komoře Parlamentu České republiky.

Poslední metodou, která naopak zvýhodňuje malé politické subjekty, je metoda Dánského dělitele. Koalice SPOLU a PIRSTAN získávají dohromady jen 96 mandátů (60 a 36) a společně nemohou sestavit většinovou vládu. Hnutí ANO dosahuje nejhoršího výsledku napříč metodami a obsazuje jen 56 mandátů, i přesto může pomýšlet na složení vlády (v případě shody s ostatními politickými subjekty) bez předvolebních koalic. SPD, PŘÍSAHA a ČSSD totiž dohromady disponují 48 mandáty (21, 14 a 13). Pro PŘÍSAHU a ČSSD je to poměrně vysoký zisk 14 respektive 13 mandátů, srovnatelný pouze s Hareovou a Hagenbach-Bischoffovou metodou.

5 Výsledky a diskuse

Bakalářská práce je zaměřena na odlišnosti v účinnostech různých metod pro přepočítání hlasů na mandáty v souvislosti se složením Poslanecké sněmovny. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2021 byly vybrány jako nejdůležitější volby na území České republiky s poměrným volebním systémem a zároveň jako poslední volby, které se v České republice konaly. Do bakalářské práce bylo vybráno celkem 8 metod, 4 vycházející z volební kvóty a 4 vycházející z volebního dělitele. Cílem bakalářské práce bylo odpovědět na 4 hlavní výzkumné otázky, podle kterých byly nadefinovány 4 volební situace. Celkem bylo v excelovém souboru přepočítáno celkem 32 situací (4 nadefinované volební situace, vždy podle 8 vybraných metod). Dále jsou mezi sebou vybrané metody srovnány podle několika kritérií.

5.1 Výzkumné otázky

Nejprve dojde ke zodpovězení hlavních 4 otázek práce, které byly určeny jako hlavní cíl práce. Jejich zodpovězení umožnily 4 nadefinované volební situace.

1. Umožní některá z vybraných metod dosažení nadpoloviční většiny (101+ mandátů) v Poslanecké sněmovně pro opozici (Hnutí ANO a SPD)?

Ačkoliv se skrze různé metody získá mandátů všech politických subjektů mění, ani jedna z vybraných metod aktuální opozici neumožní získat absolutní většinu. Žádná metoda aktuální získá 92 opozičních mandátů dokonce ani neposílí. Stejnou získá 92 mandátů dosahuje opozice mimo oficiální metodu (Imperialiho metodu pro 1. skrutinium a Hagenbach-Bischoffovu metodu pro 2. skrutinium) také u Hareovy a zesílené Imperialiho metody. Ostatní metody získá opozice oslabují. Hagenbach-Bischoffova a upravená d'Hondtova metoda přisuzují opozici dohromady jen 90 mandátů. Zbytek metod opozici oslabuje o 1 mandát na 91.

2. Mohly by, podle alespoň jedné z vybraných metod, opoziční politické subjekty ANO a SPD pomýšlet na složení většinové vlády (101+ mandátů) v případě jejich společné kandidatury v předvolební koalici?

Podle 7 z 8 zkoumaných metody hnutí ANO a strana SPD společnou předvolební kandidaturou získávají více mandátů, než mají v současné Poslanecké sněmovně. Podle metody Dánského dělitele, který velkým politickým subjektům nepřeje, by ale hnutí ANO a strana SPD dosáhly společně pouze na 91 mandátů, což by znamenalo dokonce oslabení o jeden poslanecký mandát. Naopak podle metody Imperialiho dělitele, která je pro velké politické subjekty velmi přívětivá, by dnešní opozice ve společné předvolební koalici mohla vládnout se ziskem absolutní většiny 101 zvolených poslanců či poslankyň.

3. Dosáhly by, podle alespoň jedné z vybraných metod, koalice SPOLU a koalice PIRSTAN ústavní většiny (120+ mandátů), pokud by kandidovali v jedné, společné, velké předvolební koalici?

Další otázka se zabývala předmětem ústavní většiny. Při společně kandidatuře obou předvolebních koalic SPOLU a PIRSTAN získávají koalice dohromady podle 6 metod větší počet mandátů, než kterým disponují v současné Poslanecké sněmovně. Hareova metoda velké koalici přisuzuje stejný počet 108 mandátů a metoda Dánského dělitele (podobně jako v minulém modelu koalici ANO+SPD) dokonce jeden mandát ubírá. Podle metody Imperialiho dělitele, která nejvíce přeje velkým stranám, je ústavní většina pokořena ziskem přesně 121 mandátů. Velmi blízko k dosažení ústavní většiny obě koalice v jedné předvolební koalici přibližuje také zesílená Imperialiho metoda, která přiděluje koalicím společných 118 poslaneckých křesel.

4. Umožnilo by snížení uzavírací klauzule na 4% dosažení absolutní většiny (101+ mandátů) pro koalice SPOLU a PIRSTAN podle alespoň jedné z vybraných metod?

Při snížení uzavírací klauzule na 4 % koalice SPOLU a PIRSTAN mohou sestavit většinou vládu podle 5 z vybraných metod. Hareova metoda, Hagenbach-Bischoffova metoda a metoda Dánského dělitele přisuzují zisk obou koalic dohromady menší než 101 mandátů. Ostatní metody absolutní většinu pro koalice ponechávají. Nejtěsnější metodou se stává oficiální metoda pro volby do Poslanecké sněmovny 2021 (Imperialiho a Hagenbach-Bischoffovy metoda), která koalicím přisuzuje 101 mandátů. Naopak podle metody

Imperialiho dělitele a upravené d'Hondtovy metody si koalice dohromady dokonce polepšují a zvyšují tak absolutní většinu na 109 poslaneckých křesel.

5.2 Nadreprezentace a podreprezentace politických subjektů

Tato kapitola je věnována nadreprezentaci a podreprezentaci jednotlivých subjektů napříč vybranými metodami. Pro lepší orientaci jsou ve volební situaci 1 SPOLU a ANO uvažovány jako velké politické subjekty, PIRSTAN jako střední a SPD jako malý politický subjekt. Ve volební situaci 2 ANO+SPD jako velký, SPOLU jako střední a PIRSTAN jako malý politický subjekt. Ve volební situaci 3 SPOLU+PIRSTAN jako velký, ANO jako střední a SPD jako malý politický subjekt. Ve volební situaci 4 SPOLU a ANO jako velké, PIRSTAN a SPD jako střední a PŘÍSAHA a ČSSD jako malé politické subjekty. V každé z následujících tabulek 31-38 je uveden rozdíl v počtu mandátů, které přisuzuje každá z vybraných metod politickým subjektům oproti rozdělení mandátů pomocí procentuálního zisku (situace, kdy by neexistovala žádná metoda pro přepočítání hlasů na mandáty). Následně jsou metody seřazeny podle míry nadreprezentace velkých politických subjektů a podreprezentace malých politických subjektů.

Tabulka 31 Nadreprezentace a podreprezentace velkých, středních a malých politických subjektů, Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda

Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	Velké p. subjekty	Střední p. subjekty	Malé p. subjekty
Volební situace 1	+6	-2	-4
Volební situace 2	+4	+1	-5
Volební situace 3	+6	-2	-4
Volební situace 4	+7	+1	-8
Dohromady	+23	-2	-21

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 32 Nadreprezentace a podreprezentace velkých, středních a malých politických subjektů, Zesílená Imperialiho metoda

Zesílená Imperialiho metoda	Velké p. subjekty	Střední p. subjekty	Malé p. subjekty
Volební situace 1	+9	-3	-6
Volební situace 2	+6	+1	-7
Volební situace 3	+10	-1	-9
Volební situace 4	+11	+1	-12
Dohromady	+36	-2	-34

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 33 Nadreprezentace a podreprezentace velkých, středních a malých politických subjektů, Hareova metoda

Hareova metoda	Velké p. subjekty	Střední p. subjekty	Malé p. subjekty
Volební situace 1	0	0	0
Volební situace 2	0	0	0
Volební situace 3	0	0	0
Volební situace 4	0	0	0
Dohromady	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 34 Nadreprezentace a podreprezentace velkých, středních a malých politických subjektů, Hagenbach-Bischoffova metoda

Hagenbach-Bischoffova metoda	Velké p. subjekty	Střední p. subjekty	Malé p. subjekty
Volební situace 1	+2	0	-2
Volební situace 2	+2	0	-2
Volební situace 3	+3	-1	-2
Volební situace 4	+4	-1	-3
Dohromady	+11	-2	-9

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 35 Nadreprezentace a podreprezentace velkých, středních a malých politických subjektů, d'Hondtova metoda

d'Hondtova metoda	Velké p. subjekty	Střední p. subjekty	Malé p. subjekty
Volební situace 1	+4	-1	-3
Volební situace 2	+2	+1	-3
Volební situace 3	+3	+1	-4
Volební situace 4	+10	+3	-13
Dohromady	+19	+4	-23

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 36 Nadreprezentace a podreprezentace velkých, středních a malých politických subjektů, upravená d'Hondtova metoda

Upravená d'Hondtova metoda	Velké p. subjekty	Střední p. subjekty	Malé p. subjekty
Volební situace 1	+9	-2	-7
Volební situace 2	+3	+1	-4
Volební situace 3	+6	+3	-9
Volební situace 4	+19	-2	-17
Dohromady	+37	0	-37

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 37 Nadreprezentace a podreprezentace velkých, středních a malých politických subjektů, metoda Imperialiho dělitele

Metoda Imperialiho dělitele	Velké p. subjekty	Střední p. subjekty	Malé p. subjekty
Volební situace 1	+19	-7	-12
Volební situace 2	+9	+1	-10
Volební situace 3	+13	+1	-14
Volební situace 4	+32	-12	-20
Dohromady	+63	-17	-46

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 38 Nadreprezentace a podreprezentace velkých, středních a malých politických subjektů, Dánský dělitel

Dánský dělitel	Velké p. subjekty	Střední p. subjekty	Malé p. subjekty
Volební situace 1	-1	0	+1
Volební situace 2	-1	+1	0
Volební situace 3	-1	0	+1
Volební situace 4	-7	+1	+6
Dohromady	-10	+2	+8

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

Tabulka 39 Nadreprezentace velkých politických subjektů

Nadreprezentace velkých politických subjektů	Rozdíl v mandátech
Metoda Imperialiho dělitele	+63
Upravená d'Hondtova metoda	+37
Zesílená Imperialiho metoda	+36
Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	+23
d'Hondtova metoda	+19
Hagenbach-Bischoffova metoda	+11
Hareova metoda	0
Dánský dělitel	-10

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

V tabulce 39 jsou metody seřazeny sestupně podle míry nadreprezentace velkých politických subjektů. S velkým náskokem vyhrává metoda Imperialiho dělitele (metoda vycházející z volebního dělitele). Na druhém místě se nachází upravená d'Hondtova metoda a těsně za ní obsazuje třetí místo zesílená Imperialiho metoda, která je z metod vycházejících z volebního dělitele nejvíce nadreprezentující pro velké politické subjekty. Jako nejvíce proporční metoda vychází metoda Hareova, která ve všech volebních situacích kopíruje zisk prostého procentuálního rozdělení mandátů (bez existence jakékoliv metody). Jako jediná metoda, která podreprezentuje velké politické subjekty se ukazuje metoda Dánského dělitele, jak je ale vidět, podreprezentace nedosahuje vysokých hodnot.

Tabulka 40 Podreprezentace malých politických subjektů

Podreprezentace malých politických subjektů	Rozdíl v mandátech
Metoda Imperialiho dělitele	-46
Upravená d'Hondtova metoda	-37
Zesílená Imperialiho metoda	-34
d'Hondtova metoda	-23
Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	-21
Hagenbach-Bischoffova metoda	-9
Hareova metoda	0
Dánský dělitel	+8

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

V tabulce 40 jsou metody seřazeny sestupně podle míry podreprezentace malých politických subjektů. Až na jednu změnu v pořadí tabulka 40 kopíruje předchozí tabulku 39 (Nadreprezentace velkých politických subjektů). Malým politickým subjektům nejvíce

mandátů ubírá metoda Imperialiho dělitele, na druhém místě upravená d'Hondtova metoda a těsně třetí je zesílená Imperialiho metoda. Jedinou metodou, která nadreprezentuje malé politické subjekty je metoda Dánského dělitele. Neutrální metodou se stává Hareova metoda. Ke změně pořadí došlo na 4. a 5. pozici, kde si pořadí prohodily Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda (oficiální metoda pro volby 2021) s metodou d'Hondtovou. D'Hondtova metoda nadreprezentuje střední politické subjekty o 4 mandáty, naopak střední politické subjekty oficiální metoda voleb 2021 o 2 mandáty podreprezentuje a tento rozdíl se poté projevuje v podreprezentaci malých politických subjektů, proto dochází ke změně pozic těchto dvou metod. Ke středním politickým subjektům je nejvládnější právě d'Hondtova metoda, která jim o 4 mandáty polepšuje, naopak nejhorší metodou se pro střední politické subjekty stává metoda Imperialiho dělitele, která jim ubírá 17 mandátů.

5.3 Rozdělení mandátů v prvním skrutiniu - metody vycházející z volební kvóty

Tabulka 41 Počet rozdělených mandátů ve skrutiniích podle metod vycházejících z volební kvóty

Volební situace	1.skrutinium				C	2.skrutinium				C
	1	2	3	4		1	2	3	4	
Počet politických subjektů	4	3	3	6		4	3	3	6	
Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda	199	200	200	183	782	1	0	0	17	18
Zesílená Imperialiho metoda	200	200	200	196	796	0	0	0	4	4
Hareova metoda	175	178	183	159	695	25	22	17	41	105
Hagenbach-Bischoffova metoda	187	196	191	171	745	13	4	9	29	55
Celkem	761	774	774	709		39	26	26	91	

Zdroj: vlastní zpracování v excelovém souboru na základě dat ČSÚ (2021)

V tabulce 41 je zachyceno, kolik mandátů rozdělují metody vycházející z volební kvóty v 1., respektive 2. skrutiniu napříč všemi volebními situacemi, kde je potřebné brát v potaz, kolik politických subjektů se do Poslanecké sněmovny dostalo. Prvním zjištěným faktem je, že se zvyšujícím se počtem politických subjektů se snižuje počet rozdělení mandátů v 1. skrutiniu. Zesílená Imperialiho metoda z tohoto srovnání vychází nejlépe, protože v 1. skrutiniu nerozdělí ze všech volebních situací dohromady pouze 4 mandáty. Jako druhá následuje oficiální metoda pro volby do Poslanecké sněmovny 2021 Imperialiho a Hagenbach-Bischoffova metoda, která v prvním skrutiniu nerozdělí dohromady 18 mandátů ze všech volebních situací. O něco hůře z tohoto porovnání vychází Hagenbach-Bischoffova metoda, která si do druhého skrutinia nechává k rozdělení dohromady 55 poslaneckých mandátů ze všech volebních situací. Nejhůře ze srovnání vychází Hareova metoda, podle níž je potřeba ve druhém skrutiniu rozdělit až dohromady 105 mandátů ze všech volebních situací. Metody se v pořadí seřadily postupně za sebou, jak se zvětšuje jmenovatel ve vzorci pro výpočet volební kvóty. Čím vyšší jmenovatel je, tím vyšší je počet rozdělených mandátů v 1. skrutiniu.

5.4 Důležitost jednoho hlasu

Důležitost jednoho jediného hlasu perfektně ukazuje metoda Imperialiho dělitele v aplikaci na volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2021 v Ústeckém kraji. V Ústeckém kraji se rozdělovalo 14 mandátů a řada dělitelů dle metody Imperialiho dělitele připravila velmi vzácnou situaci. Hnutí ANO totiž v kraji získalo přesně trojnásobek počtu hlasů oproti straně SPD.

Tabulka 42 Výsledky voleb v Ústeckém kraji

Výsledky v Ústeckém kraji	SPOLU – ODS, KDU-ČSL, TOP 09	ANO 2011	PIRÁTI a STAROSTOVÉ	Svoboda a př. demokracie (SPD)
Počet hlasů	74 565	134 322	52 797	44 774

Zdroj: ČSÚ (2021)

Po vydělení počtu hlasů všech politických subjektů dle Imperialiho řady dělitelů se po postupném přiřazování mandátů naskytla zajímavá situace. 14. a 15. největší podíl byl totiž úplně stejný (14 924,67). Hnutí ANO a strana SPD tak „svedly boj“ o poslední 14. mandát v Ústeckém kraji, který byl přiřazen hnutí ANO, jakožto politickému subjektu, který získal větší počet celkových hlasů. Jeden jediný volič mohl svým hlasem rozhodnout, zda 14. mandát obsadí hnutí ANO nebo strana SPD.

Tabulka 43 Přerozdělení mandátů v Ústeckém kraji, metoda Imperialiho dělitele

Řada dělitelů	SPOLU	ANO	PIRSTAN	SPD
2	37 282, 50	67 161, 00	26 398, 50	22 387, 00
3	24 855, 00	44 774, 00	17 599, 00	14 924, 67
4	18 641, 25	33 580, 50	13 199, 25	11 193, 50
5	14 913, 00	26 864, 40	10 559, 00	8 954, 80
6	12 427, 50	22 387, 00	8 799, 50	7 462, 33
7	10 652, 14	19 188, 86	7 542, 43	6 396, 29
8	9 320, 63	16 790, 25	6 599, 63	5 596, 75
9	8 285, 00	14 924, 67	5 866, 33	4 974, 89
10	7 456, 50	13 432, 20	5 279, 70	4 477, 40
11	6 778, 64	12 211, 09	4 799, 73	4 070, 36
12	6 213, 75	11 193, 50	4 399, 75	3 731, 17
13	5 735, 77	10 332, 46	4 061, 31	3 444, 15
14	5 326, 07	9 594, 43	3 771, 21	3 198, 14
15	4 971, 00	8 954, 80	3 519, 80	2 984, 93

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2021)

6 Závěr

Bakalářská práce je zaměřena na účinnost různých metod pro přepočítání hlasů na mandáty v souvislosti se složením Poslanecké sněmovny. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2021 byly vybrány jako nejdůležitější volby na území České republiky s poměrným volebním systémem a zároveň jako poslední volby, které se v České republice konaly.

Do práce bylo vybráno celkem 8 metod, 4 vycházející z volební kvóty a 4 vycházející z volebního dělitele. V teoretické části je vysvětleno, jak jednotlivé metody matematicky fungují, dále bylo v teoretické části uvedeno několik relevantních informací o dolní komoře Parlamentu České republiky s důrazem na volební systém a vývoj užití metod po roce 1989 právě ve volbách do Poslanecké sněmovny.

Jako cíl práce byly stanoveny 4 hlavní výzkumné otázky, podle kterých byly nadefinovány 4 volební situace. Celkem bylo v excelovém souboru přepočteno 32 situací (4 nadefinované volební situace, každá z nich podle 8 vybraných metod). Na základě přepočtů v excelovém souboru a komentářů výsledků byly zjištěny odpovědi na 4 hlavní výzkumné otázky:

1. Současná opozice, ve složení ANO a SPD, by podle žádné z vybraných metod nedosáhla absolutní většiny (101+ mandátů) a nemohla by pomýšlet na složení většinové vlády.

2. Kandidatura opozičních subjektů ANO a SPD ve společné předvolební koalici by umožnila získání absolutní většiny (101+ mandátů) jen podle jedné z metod. Metoda Imperialiho dělitele umožnila koalici ANO+SPD získat 101 mandátů a tím pádem možnost sestavení většinové vlády.

3. Ústavní většina (120+ mandátů), v případě společné kandidatury obou předvolebních koalic (SPOLU a PIRSTAN), by byla dosažena pouze podle metody Imperialiho dělitele. Společná kandidatura obou koalic by znamenala získání 121 mandátů.

4. Snížení uzavírací klauzule pro vstup do Poslanecké sněmovny na 4 % platných hlasů by umožnilo dosažení absolutní většiny (101+ mandátů) aktuální vládní koalici podle 5 z vybraných metod.

Na začátku vlastní části bakalářské práce je vysvětlena situace, při které došlo k tomu, že vítězný politický subjekt koalice SPOLU (71 mandátů) má o jeden mandát méně,

než druhé v pořadí hnutí ANO (72 mandátů). Tato situace se dále objevuje i v několika dalších případech při přepočtení výsledků dle vybraných metod. Na základě všech 32 přepočítaných situací bylo zjištěno, že nejproporčnější je metoda Hareova, která ve všech 4 volebních situacích kopíruje procentuální rozdělení mandátů (bez užití jakékoliv přepočítávací metody). Tento fakt potvrzuje Kyselovo teoretické východisko, že se jedná o jednu z nejvíce proporčních metod (Kysela, 2001). Jako metoda nejvíce nadreprezentující velké politické subjekty se v bakalářské práci ukazuje metoda Imperialiho dělitele a potvrzuje Lebedovo teoretické východisko o vysoké nadreprezentaci velkých politických subjektů (Lebeda, 2006). Krejčího domnění, že metoda Dánského dělitele výrazně zvýhodňuje malé politické subjekty (Krejčí, 2006), však bakalářská práce potvrzuje jen z poloviny. Metoda Dánského dělitele se sice stává jedinou z vybraných metod, která zvýhodňuje malé politické subjekty, avšak se slovem „výrazně“ nelze tak úplně souhlasit. Například metoda Imperialiho dělitele nadreprezentuje velké politické subjekty daleko výrazněji.

Dále bylo v bakalářské práci zjištěno, že zvětšením jmenovatele ve vzorci pro výpočet volební kvóty, dochází ke zvýšení počtu rozdělených mandátů v 1. skrutiniu. Hareova metoda sice vyšla jako metoda nejproporčnější, avšak její slabinou je výrazně nejnižší počet rozdělených mandátů v prvních skrutiniích ve všech volebních situacích. Poslední kapitola práce je věnována vysoké důležitosti každého jednoho hlasu, tento fakt je vysvětlen na názorném příkladu z Ústeckého kraje. Při užití metody Imperialiho dělitele jeden hlas rozhoduje o zisku jednoho mandátů mezi hnutím ANO a stranou SPD.

7 Seznam použitých zdrojů

ADAMOVIÁ, Karolina. *Politologický slovník*. Praha: C.H. Beck, 2001, 284 s. ISBN 80-7179-469-4.

BALINSKI, Michael Louis a Hobart Peyton YOUNG. *The American Mathematical Monthly: The Quota Method of Apportionment*. 82. United States: Taylor & Francis for the Mathematical Association of America, 1975, s. 701-730. ISSN 0002-9890.

ČMEJREK, Jaroslav, Michal KUBÁLEK, Zdeněk PÁTEK a Pavel DOSTÁL. *Moderní společnost a problémy politiky*. 3. vyd., Praha: ČZU PEF ve vydavatelství Credit, 2016. ISBN 978-80-213-0841-1.

GALLAGHER, Michael a Paul MITCHELL. *The politics of electoral systems*. Oxford: Oxford University Press, 2005, 662 s. ISBN 0199257566.

GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEBEJK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky*. 5. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 520 s. ISBN 978-80-7380-423-7.

KLÍMA, Michal. *Kvalita demokracie v České republice a volební inženýrství*. Praha: Radix, 2001, 179 s. ISBN 80-86031-29-2.

KOLÁŘ, Petr a Petr VALENTA. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna*. Praha: Ivan Král-Nakladatelství, 2011, 71 s. ISBN 978-80-87324-00-4.

KOUDELKA, Zdeněk. *Politologický časopis: Změna volebního systému*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2000, s. 90-95. ISSN 1211-3247.

KREJČÍ, Oskar. *Kniha o volbách*. Praha: Victoria Publishing, 1994, 353 s. ISBN 80-85605-88-0.

KREJČÍ, Oskar. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006, 481 s. ISBN 80-86946-01-0.

KYSELA, Jan. *Časopis pro právní vědu a praxi: Recenze*. 2001. 2. vyd., Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, s. 227-230. ISSN 1210-9126.

LEBEDA, Tomáš. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review: Proporcionalita volebních formulí poměrných systémů*. 42 (5). Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, 883-912. ISSN 883-912.

LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Praha: Karolinum, 2009, 162 s. ISBN 978-80-246-1523-3.

PAVLÍČEK, Václav a Jiří HŘEBEJK. *Ústava a ústavní řád České republiky*. 2. vyd., Praha: Linde, 1998, 772 s. ISBN 80-7201-110-3.

SPÁČ, Peter. *Centrum pro studium demokracie a kultury*. Slovensko: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010, 278 s. ISBN 978-80-7325-238-0.

TAAGEPERA, Rein a Matthew Soberg SHUGART. *Seats and votes: the effects and determinants of electoral systems*. New Heaven: Yale University Press, 1989, 292 s. ISBN 0300043198.

TURNOVEC, František, Karel SOUKENÍK a Martina PECHOVÁ. *Modelling and simulation of decision making processes in extending*. Praha: CERGE-EI, 2001, 116 s. ISBN 80-86286-78-9.

Internetové zdroje:

ČSÚ: *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z [www: https://volby.cz/pls/ps2021/ps2?xjazyk=CZ](http://www.volby.cz/pls/ps2021/ps2?xjazyk=CZ)

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Hlavní město Praha* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z [www: https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=1](http://www.volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=1)

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Jihočeský kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=3>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Jihomoravský kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=11>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Kraj Vysočina* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=10>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Královéhradecký kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=8>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Liberecký kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=7>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Moravskoslezský kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=14>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Olomoucký kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=12>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Pardubický kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=9>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Plzeňský kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=4>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Středočeský kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=2>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Ústecký kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=6>

ČSÚ: *Výsledky hlasování za územní celky Kraj: Zlínský kraj* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps311?XJAZYK=CZ&xkraj=13>

PSP ČR: *Plán akcí Poslanecké sněmovny v týdnu od 8. do 14. 11. 2021* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=182>

PSP ČR: *Poslanci a orgány* [online]. [cit. 2022-03-09]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=182>

PSP ČR: *Poslanecký klub ANO 2011* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5700>

PSP ČR: *Poslanecký klub České pirátské strany* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=6600>

PSP ČR: *Poslanecký klub KDU-ČSL* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5800>

PSP ČR: *Poslanecký klub Občanské demokratické strany* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5100>

PSP ČR: *Poslanecký klub Starostové a nezávislí* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=6700>

PSP ČR: *Poslanecký klub Svoboda a přímá demokracie* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: [psp.cz/sqw/hp.sqw?k=6800](https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=6800)

PSP ČR: *Poslanecký klub TOP 09* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5300>

PSP ČR: *Sněmovna vyslovila důvěru vládě P. Fialy* [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z www: <https://www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=15349>

PSP ČR: Volební kraje [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z [www: https://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?kr=1](https://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?kr=1)

Zákony:

Nález Ústavního soudu ze dne 2. února 2021 sp. Zn. Pl. ÚS 44/17 ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (Nález č. 49/2021 Sb) [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-49](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-49)

Zákon České národní rady, kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 54/1990 Sb., o volbách do České národní rady, ve znění zákonů České národní rady č. 221/1990 Sb. a č. 435/1991 Sb. (Zákon č. 94/1992 Sb.) [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-94](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-94)

Zákon České národní rady o volbách do České národní rady (Zákon č. 54/1990 Sb.) [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-54](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-54)

Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (Zákon č. 189/2021 Sb.) [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-189](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-189)

Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (Zákon č. 480/2006 Sb.) [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-480](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-480)

Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákon 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 281/1969 Sb., o zřízení ministerstev a

jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (Zákon č. 204/2000 Sb.) [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-204>

Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezů Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákona 204/2000 Sb. a nálezů Ústavního soudu uveřejněného pod č. 64/2001 Sb., a zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 273/2001 Sb. (Zákon č. 37/2002 Sb.) [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-37>

Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů. (Zákon č. 247/1995 Sb.) [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z www: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>